LAISVE
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y., 11417
Tel. MIchigan 1-6887

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ
THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis
Dalyje Queens apskrities (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje $12.00
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 10 centų

PRICE 10c

No. 57 * * * * * Ozone Park, N. Y., 11417 Penktad., liepos (July) 17, 1964 * * * * * METAI 52-ji

KRISLAI

"Kruvinoji vasara"
Negirdėta kantrybė
Graži pradžia
Mažesnis blogis
Didžiuojamės savo darbu
Amžinasis graborius kalba
Ant rytojaus po nesekmės

— Rašo **A. Bimba** —

Daugelis seniai sako, kad ši vasara gali Amerikos istorijon jeiti kaip "kruvinoji vasara." Nesistebėsime. Jos pradžia jau tokia. Trys jauni vyrai, nuvykę į Mississippę padėti negrams laimėti teises, jau dingo, žuvo. Vienoje vietoje iš upės išimti dviejų jaunų negrų lavonai. Važiuojant automobiliu nušautas negras mokytojas.

—:—

Štai kas tikrai stebina visus: neapsakoma, niekad negirdėta žudomų žmonių negrų kantrybė.

Bet toji kantrybė gali išsisemti. Gali atsirasti grupės keršintojų.

Tik federalinė valdžia, griežtai ir nulemiamai įsimaišydama, galėtų tai tragedijai užbėgti už akių. Bet kol kas nieko nesigirdi. Tiesa, FBI, sakoma, pasiuntė Mississippėn 500 agentų ieškojimui žmogudžių, bet nė vieno dar nesurado. Klausimas: neieško, ar nenori surasti?

—:—

Neseniai San Franciske įvykęs jaunimo sąskrydis davė puikių rezultatų. Padėti pagrindai plačiai kovingai jaunimo organizacijai. Apie ją, reikia tikėtis, greitoje ateityje išgirsime daugiau.

Labai laikas Amerikos pažangiajam jaunimui pasirodyti audringų įvykių arenoje.

—:—

Pavojus, didelis pavojus štai kame: Amerikos žmonės gali per nepaisymą ir apsileidimą prezidentu susilaukti Barry Goldwaterio. Jo laimėjimui to ir tereikia. Juk kai jis viešai pasisiūlė respublikonams būti jų kandidatu į prezidento vietą, visas svietas iš jo tik nusijuokė. O jis subūrė aplink save visas pikčiausias reakcines jėgas ir tapo jų kandidatu.

Panašiai gali atsitikti ir atėjus lapkričio rinkimams. Reikia apsižiūrėti.

—:—

Tai ir vėl ir dar kartą, atrodo, pažangiems Amerikos žmonėms teks pasirinkti mažesnį blogį. Nesimato jokių perspektyvų masiniai liaudies partijai pasirodyti su savo kandidatais. Darbo unijos remia Johnsono kandidatūrą. Goldwaterio kandidatūra respublikonų partijos vardu dar daugiau darbo žmonių pastūmės demokratų pusėn.

Kol kas nesigirdi nieko apie Komunistų Partijos nusistatymą: statys ji savo kandidatus, ar nestatys? Greitai turės paaiškėti.

—:—

Koks ten J. Menturis Chicagos menševikų gazietoje pasimojo supliekti "Vienybės" bendradarbį Girnakalį, pranašaudamas, kad iš jo pastangų "komunistams patalkauti" nieko neišeisią. Neišeisią todėl, kad patys "mūsiškiai komunistai su savo bosu Bimba priešakyje" net per 40 metų girnas sukę ir malę, o nieko neišmalę.

Viena, žinoma, Girnakalis ne tas girnas suka ir ne tuos grūdus mala, kokias girnas suka ir kokius grūdus mala pažangiečiai. Antra, be reikalo Menturis džiaugiasi "Bimbos ir Co." nesekme. Mes patys savo 40 metų pastango-

Tąsa 5-tame pusl.

RESPUBLIKONAI NOMINAVO BARRY GOLDWATERĮ

San Francisco, Calif. — Liepos 15 d. Respublikonų partijos konvencija nominavo į JAV prezidentus senatorių Barry Goldwaterį 883 balsais.

Jo oponentas Scrantonas gavo tik 214 balsų, o keli kiti tik po keletą balsų.

Kai tik Goldwateris buvo nominuotas, tai tuojau visi respublikonų vadai ėmė jį sveikinti, pasižadėdami remti visomis jėgomis.

Goldwateris piktai puolė dabartinę Jungtinių Valstijų vyriausybę, prezidentą Johnsoną išvadindamas "didžiausiu feikeriumi".

J. Valstijos daugiau siunčia karo jėgų į Pietų Vietnamą

Washingtonas. — Jungtinės Valstijos vėl siunčia į Pietų Vietnamą 600 karininkų ir karių, kurių pusė yra specialiai lavinti kariauti prieš partizanus, o kita pusė—mokymui Pietų Vietnamo militarinių jėgų.

Pietų Vietnamo militaristų valdžia, siekdama dar daugiau įtraukti į karą Jungtines Valstijas, leidžia paskalus, būk Pietų Vietnamo partizanams vadovauja Šiaurės Vietnamo karininkai. Tuo gi kartu JAV militaristai, kurie yra Pietų Vietname, sako, kad iki dabar suimta buvo tik du Šiaurės Vietnamo piliečiai, kurie atvyko į pagalbą partizanams.

Kartu su siuntimu 600 vyrų, Jungtinės Valstijos siunčia į P. Vietnamą daug ginklų, amunicijos, radijo įrengimų, militarinių sunkvežimių ir galingą artileriją — horvizerius po 105 milimetrus diametriniai

Saigonas. —Mūšyje prieš partizanus buvo užmuštas JAV majoras ir du kapitonai. Nuo 1961 m. mūšiuose buvo užmušta 157 JAV karininkai ir kariai, nuo sužeidimų ir nelaimių dar mirė 96, per tą laiką buvo apie 1,000 sužeistų.

Afrikos valstybių konvencija

Kairas. — Penktadienį, liepos 17 d., čionai atsidaro Afrikos valstybių suvažiavimas, kuriame dalyvauja vadai ir kiti pareigūnai nuo 34 valstybių.

Afrikos valstybių vienybės sąjunga buvo įsteigta prieš 14 mėnesių Addis Ababa mieste, Ethiopijos sostinėje. Į sąjungą įeina: Alžyras, Barundis, Kamerūnas, Central. Afrikos respublika, Čadas, dvi Kongo respublikos, Dagomėja, Ethiopija, Gabonas, Gana, Gvinėja, Dramblio Kaulo Kranto resp., Kenija, Liberija, Libija, Malgašas, Malavis, Malis, Mauretanija, Marokas, Nigeris, Nigerija, Ruanda, Senigalas, Siera Leone, Samalis, Sudanas, Suvienyta Tanganikos ir Zanzibaro respublika, Togo, Tunisija, Uganda, Suvienyta Arabų respublika ir Aukštutinė Volta.

Pirmąją konvenciją, kurioj dalyvavo apie 1,000 valdininkų ir pareigūnų, priėmė ir finansavo Ethiopijos karalius Haile Selassie, o dabartinę finansuos Jungt. Arabų respublikos prezidentas Nasseris.

Prieš organizaciją dar stovi eilė neišspręstų reikalų: Paruošimas sąjungos taisyklių, pasirinkimas buveinės, įsteigimas sekretoriato, sukėlimas finansų. Tarp kitų tikslų sąjunga turi — organizuoti pagalbą tiems Afrikos kraštams, kurie kovoja už išsilaisvinimą iš po imperialistų pavergimo.

Kairas. — Jungtinė Arabų Respublika ir Jemeno valstybė pasirašė sutartį, kad veiks išvien militariniai, ekonominiai ir politiniai.

Egiptas ir Jemenas susisiekia vandeniu per Raudonąją jūrą.

Tarybų Sąjunga persergsti prieš atominį karą

Maskva. — Liepos 10 dieną Tarybų Sąjunga įteikė persergėjimą prieš atominį karą Jungtinių Valstijų, Anglijos, Italijos, Vakarų Vokietijos, Olandijos, Turkijos ir Graikijos ambasadoriams, tai yra, valstybėms, kurios planuoja sudaryti NATO mišrųjį atominį karo laivyną.

Tarybų Sąjunga pareiškė, kad Vakarų valstybės po mišraus karo atominio laivyno priedanga eina prie apginklavimo atominiais ginklais vakarų vokiečių, kurie dega kerštu už pralaimėjimą Antrojo pasaulinio karo.

Pareiškime Vakarų Vokietijai Tarybų Sąjunga sako, kad ji sulaužo Vokietijos kapituliacijos sąlygas ir už įvykius bus atsakominga.

Tarybų Sąjunga sako, kad jeigu Vakarai nesusilaikys nuo įsteigimo NATO bendrojo atominio karo laivyno, tai TSRS bus priversta savisaugai imtis atitinkamų gynybos žygių.

Maskva. — Lieeos 20 dieną Lenkijos respublika minės įsteigimą liaudiškos vyriausybės, TSRS premjeras Chruščiovas vyks į Varšuvą.

Ar nuteis nacį Karlą Wolffą?

Miunikas. —Čionai prasidėjo teismas prieš Hitlerio gvardijos pulkininką Karlą F. Wolffą. Jis kaltinamas nužudyme 300,000 žmonių, daugumoje okupuotoje Tarybų Sąjungos teritorijoje.

Wolffas yra 64 metų amžiaus. Į nacių gvardiją įstojo 1931 metais. Jo prasikaltimai yra aiškūs, bet jau dabar turi daug užtarėjų, būk jis niekados nėjo prieš "žmoniškumą".

Kodėl? Todėl, kad tas senas hitlerininkų vilkas karo metu turėjo ryšių ir su Vakarų šnipais. Jis tris kartus buvo Šveicarijoje, kur tarėsi su Jungtinių Valstijų šnipavimo viršininku Allenu W. Dullesu.

Wolffas 1944 metų gegužės mėnesį buvo pas popiežių Pijų XII-jį ir tarėsi, kaip sutaikinti hitlerišką Vokietiją su Anglija, Jungtinėmis Valstijomis ir kitomis Vakarų valstybėmis, tai yra, buvo pirmutinis hitlerininkų ieškotojas taikos su Vakarais, kada naciai matė, kad jau pralaimėjo karą prieš Tarybų Sąjungą.

50,000 pikietavo prieš Goldwaterį

San Francisco, Calif — Liepos 12 dieną, išvakarėse Respublikonų partijos konvencijos atsidarymo, virš 40,000 baltųjų ir negrų pikietavo viešbučius, kur partijos vadai apsistojo, ir City Hall..

Demonstracijas suruošė demokratinių laisvių šalininkai. Demonstrantai nešiojo plakatus su užrašais: "Mums nereikia Goldwaterio kandidatūros... Šalin Goldwaterį... Balsavimas už Goldwaterį, tai būtų balsavimas už Ku Klux Klaną".

Vis dūksta negrų rasės priešai

Colbert, Ga. — Šiaurinėje Georgia Valstijos dalyje iš pasalų buvo nušautas negras mokytojas Lemuel A. Penn, 49 metų amžiaus. Jis buvo nuvykęs iš Washingtono. L. Penn buvo laikomas JAV militarinių jėgų atsargoje pulkininku.

Hatiesburg, Miss. — Baltieji šovinistai labai sumušė rabiną A. Lelyveldą ir du veikėjus už civilines laisves—L.D. Spearsą ir Dovidą Oweną.

PER KLAIDĄ NUŽUDĖ DAUG ŽMONIŲ

Atėnai, Graikija. — Netoli Patras miesto per klaidą našlė užnuodijo daug žmonių, kurių mirė 22, o 128 randasi ligoninėje.

Pas graikus yra paprotys 40 dienų po laidotuvių surengti pakasynų pietus. Našlė per klaidą vietoje cukraus, ant maisto užbarstė "insecticide" nuodų.

STAIGIAI MIRĖ NACIO SUSEKĖJAS

Bona. —Nuo širdies smūgio mirė Izraelio diplomatas ir žvalgas Judelis Brandas. Jis buvo 58 metų amžiaus. Brandas pasižymėjo susekime budelio Adolfo Brando.

1944 metais hitlerininkai per jį siūlė išleisti iš nacių okupuotų šalių milijoną žydų, jeigu Anglija r Jungtinės Valstijos mainais duos Vokietijai 10,000 karinių sunkvežimių karui prieš Tarybų Sąjungą.

T. Sąjunga padarys didelių pagerinimų darbo žmonėms

Maskva. — Liepos 12 dieną, Kremliuje, Didžiajame palociuje, atsidarė TSRS Aukščiausiosios Tarybos (parlamento) posėdžiai. Dalyvauja 1,443 deputatai

TSRS premjeras Chruščiovas pateikė ilgą raportą. Jis sakė, kad TSRS liaudis per dvejis pastaruosius metus turėjo sunkumų, nes reikėjo labai daug pinigų ir darbo įdėti į gynybos pasiruošimą. Dabar TSRS yra pilnai pasiruošus sutrėškimui bent kokio imperialistų pasikėsinimo, tai gali eiti prie žymių pagerinimų žmonių gyvenimo.

Chruščiovas sakė, kad 18,000,000 darbininkų, jų tarpe ir mokytojams, buspakeltos algos 40 procentų. Taipgi valstybė sudarys fondą iš savų ir kolūkių įplaukų ir mokės kolūkiečiams senatvės pensijas. Tas lies apie 30 milijonų žmonių.

Tarybų Sąjungoje senatvės pensijas gauna vyrai, sulaukę 65 metų amžiaus ir išdirbę 25 metus, o moterys —60 metų, išdirbusios po 20 metų. Pensija yra pusė buvusios algos, bet ne aukštesnė, kaip 102 rubliai ($112) per mėnesį.

Chruščiovas sakė, kad kaip praeityje, taip ir ateityje Tarybų Sąjunga kovos už išlaikymą taikos pasaulyje. Ji pilniausiai pasitiki pralenkti Jungtines Valstijas ekonomikos kompeticijose.

Prancūzai minėjo Bastilijos dieną

Paryžius. — Liepos 14 dieną sukako 175 metai nuo Bastilijos tvirtumos paėmimo, tai yra, pradžios Prancūzijoje revoliucijos.

Daugiau kaip 100,000 žmonių gatvėse šoko ir dainavo. Žmonės paleido į erdvę daugybę baltųjų karvelių.

Pro Triumfo arką pražygiavo 10,000 Nacionalės gvardijos karininkų ir karių, važiavo galingos jėgos tankai, pravažiavo 620 šarvuotų automobilių.

Teheranas. — Sulaukęs 81 metų amžiaus mirė buvęs Persijos premjeras Husseinas Ala.

Nauji automobilistų unijos reikalavimai

Detroitas. — United Automobile Workers unija, kuri turi 1,100,000 narių, jau įteikė kompanijoms savo reikalavimus. General Motors, Ford Motor, Chrysler ir American Motors korporacijose dirba 600,000 darbininkų, o kiti mažesnių kompanijų fabrikuose.

Su trimis pirmomis korporacijomis unijos kontraktas baigiasi rugpiūčio 31 dieną, o su American Motors korp.—spalio 15 dieną.

1963 metais šios keturios korporacijos, po taksų atmokėjimo, pasidarė **du bilijonus ir 28 milijonus dolerių pelno.** Pelnai viršijo 1962 metų pelnus 12 procentų.

Automobilistų unijos prezidentas Walteris Reutheris sako, kad korporacijos darydamos taip didelius pelnus turi pakelti darbininkų algas ir padaryti kitokių pagerinimų. Todėl UAW unija reikalauja, kad algos būtų pakeltos po dolerį per valandą, kad korporacijos mokėtų didesnes senatvės pensijas, kad į senatvės pensiją būtų jaunesnio amžiaus darbininkai atleidžiami, idant suteiktų darbų jauniems darbininkams, kurių daug yra be darbo.

1963 metais buvo pagaminta 7,300,000 naujų automobilių. Sakoma, kad ir šiemet apie tiek pat bus pagaminta, jeigu korporacijos susitars su unija ir nebus streiko.

Naujas TSRS žygis erdvių užkariavime

Maskva. — Liepos 11 dieną TSRS mokslininkai viena raketa iššovė du Žemės palydovus, "Elektronus 3 ir 4". Tai antras iššovimas su viena raketa vienu kartu dviejų palydovų. Pirmieji du buvo iššauti sausio 30 dieną.

Prie to, TSRS mokslininkai į erdvę jau iššovė 34 satelitus "Kosmos" vardu — moksliniais sumetimais.

Neseniai jie iššovė tarpplanetinį satelitą "Zone-1", kuris jau daug milijonų milių padarė atstoje nuo Žemės.

PARTIZANŲ PASALA

Saigonas. —Pietų Vietnamo partizanai vėl suruošė valdžios armijos daliniui pasalą, kur buvo užmušta 16 vienamiečių karių, vienas JAV karininkas ir sužeista 20. Partizanai pačiupo 570 įvairių ginklų.

Per vieną savaitę Pietų Vietnamo valdžia neteko 192 karininkų ir karių užmuštais ir 75 dingusiais, o kelis kartus tiek sužeistais.

Saigonas. — Į Pietų Vietnamą jau atskrido Jungtinių Valstijų didžiuliai "B-57" bombonešiai.

Upėje rado nužudytų negrų lavonus

Jackson, Miss.—Liepos 13 d. Mississippi upėje rado dviejų negrų lavonus. Pirmą lavoną rado žvejai, o antrą valdiški ieškotojai.

Abudu lavonai jau sunykę iki sunkaus atpažinimo. Negrai buvo kietai surišti virvėmis ir vielomis, ir įmesti į upę.

Kas jie yra, kol kas neišaiškinta: ar du negrai iš trijų kovotojų už laisvę, kurie žuvo birželio 21 dieną, ar Henry Dee ir Chorles Moore, kurie dingo balandžio 25 dieną.

LAISVE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.

Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 —— ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year $9.00	Canada, Lat. Amer., per year, $10.00
United States, per 6 months $5.00	Canada, Lat. Amer., 6 months, $5.50
Queens Co., per year $10.00	Foreign countries, per year, $12.00
Queens Co., per six months $5.50	Foreign countries, 6 months, $6.50

Maurice Thorez

SU MAURICE THOREZ (lietuviškai: Morisas Torezas) mirtimi, Prancūzijos darbininkų klasė neteko vieno geriausių, pasišventusių vadų ir kovotojų už darbo žmonių reikalus—už taiką, už naują rytojų. Per daugiau kaip 30 metų šis vyras stovėjo Prancūzijos Komunistų partijos priešakyje, kaip jos ideologinis ir politinis vadovas. Jo balsas daug reiškė ir tarptautiniame darbo žmonių judėjime. Tai buvo nepaprastos drąsos ir sumanumo kovotojas, marksistas.

Jau kurį laiką Thorezas nesveikavo, ir šiuo kartu jis vyko į Krymą (tiksliau: Jalton) gydytis. Kai tarybinis laivas "Lietuva" sustojo Marseillės miesto uoste, Thorez sėdo į laivą ir plaukė link Juodosios jūros. Kelionėje susirgo širdies priepuoliu; laivui sustojus Istanbulio uoste (Turkijoje), liepos 11 d., Thorezas mirė. Iš ten Thorezo kūnas buvo perkeltas į Varną, Bulgarijos miestą, gi iš Varnos—tarybinis lėktuvas grąžino jį Paryžiun, Prancūzijon.

Šermenyse dalyvavo daug tūkstančių žmonių, ir jo palaikai liepos 16 d. buvo palaidoti istorinėse Pere Lachaise kapinėse, kur Komunistų partija turi nusipirkusi geroką plotą žemės.

Jau seniai Prancūzijoje vieno asmens mirtis sujaudino tiek tūkstančių žmonių, kiek Thorezo mirtis šiuo metu sujaudino. Kas gi Thorezas buvo, kodėl francūzų liaudis taip nuliūdo, jo netekusi?

— 0 —

M. THOREZAS GIMĖ 1900 m. balandžio 28 d. nedideliame Noyelles-Godault miestelyje, netoli Anglų Kanalo, angliakasių šeimoje. Angliakasiai buvo jo tėvas ir tėvukas; jis pats vos 12 metų sulaukęs, ėjo į angliakasyklas uždarbiauti. (Apie savo sunkias vaikystės dienas M. Thorezas parašė atsiminimus; neužilgo mes išspausdinsime vieną jų dalį "Laisvėje".) Sunkiai dirbdamas, jis mokėsi ir kovojo prieš išnaudotojus; buvo veiklus unijistas ir Prancūzijos socialistų partijos narys.

Kaip savamoksliui nebuvo lengva pakilti, bet Thorezas, vos sulaukęs 20 metų amžiaus, jau kovojo prieš socialistinius oportunistus; jis padėjo įkurti Prancūzijos Komunistų partiją. Partija tuomet nebuvo didelė, bet ji vis augo nariais ir įtaka. 1930 metais Thorezas buvo išrinktas partijos generaliniu sekretorium, o po dvejų metų——buvo išrinktas Prancūzijos parlamento deputatu.

1934 metais, kai Prancūzijai grūmojo fašizmo pavojus, Thorezas visas jėgas skyrė tam, kad komunistai sudarytų su socialistais Liaudies frontą fašizmo pavojui atmušti. Ir tai buvo pasiekta.

Karo metu, kai hitlerininkai Prancūziją okupavo, kai prancūzų tautos pardavikai visaip okupantui nuolankaudami tarnavo, Prancūzijos komunistai visomis jėgomis organizavo liaudį kovai prieš fašistinius okupantus: Thorezas, veikęs, žinoma, slapta, buvo tos kovos didžiu varikliu. O kai Prancūzija buvo išvaduota, kai generolas de Gaulle sudarė naują valdžią, M. Thorezas buvo paskirtas Valstybės ministru. Komunistai valdžioje buvo iki 1947 metų. Komunistų partija išaugo į milžiną —turėjo daugiau kaip vieną milijoną narių.

Reikia priminti, kad ir šiandien, mirus Thorezui, net ir Prancūzijos prezidentas de Gaulle pripažįsta jam didžiulius nuopelnus, atliktus kovose už Prancūzijos išvadavimą.

Dienraštis "La Nation", rašydamas apie M. Thorezo rolę Prancūzijoje, pareiškia, kad Thorezas yra atlikęs Prancūzijos darbininkams daugiau naudos, negu burzuaziniai politikieriai (tarp 1871—1946 metų) suėmus kartu.

— 0 —

M. THOREZĄ, JO ATLIKTUS DARBUS, didžiai gerbia ne tik Prancūzijos darbo žmonės, kuriems jis atidavė visa ką turėjo geriausio,—jį didžiai vertina ir gerbia visų kraštų pažangieji žmonės kaip kovos už taiką tribuną, kaip didelį vyrą, kovotoją, kokių ne per daug atsiranda.

JAV Komunistų partija taip pat pasiuntė šiltą užuojautą Prancūzijos darbininkams dėl netekimo vadovo.

Pensijos kolūkiečiams

ŠIUOS ŽODŽIUS RAŠANT, Maskvoje vyksta TSRS Aukščiausiosios Tarybos (parlamento) sesija. Telegramos praneša, kad savo ilgoje kalboje premjeras N. Chruščiovas pareiškė, jog yra pasiūlymas, kad parlamentas priimtų įstatymą, pagal kurį būtų mokamos pensijos kolūkiečiams.

Atrodo, toks įstatymas bus priimtas, ir tai labai gerai pasitarnaus daugeliui milijonų žmonių.

Turime atsiminti, kad ligi šiol Tarybų Sąjungoje buvo mokamos senatvėje pensijos tik tiems, kurie dirbo už algas. Dabar numatoma mokėti ir visiems kolūkiečiams—vyrams, sulaukusiems 65 metų amžiaus, ir moterims—60 metų. Be to numatoma pakelti algas gydytojams, mokytojams ir visokiems įstaigų tarnautojams.

KAS KĄ RAŠO IR SAKO

KAIP BUVO IŠVADUOTAS VILNIUS

Liepos 13 d., kaip žinia, Vilniuje buvo didelė šventė — iškilmingai atžymėta dvidešimtmečio sukaktis nuo to laiko, kai buvo išvaduota Lietuvos sostinė Vilnius.

Praėjusiame "Laisvės" numery mes išspausdinome maršalo Rakosovskio pasakojimus apie tai, kaip buvo išvaduotas Minskas ir visa Tarybų Baltarusija. Šiandien pateikiame pasakojimus apie Vilniaus išvadavimą. Juos rašo **I. Ponomariovas,** generolas leitenantas, buvęs 5-osios armijos Karinės tarybos narys. Generolo Ponomariovo straipsnis tilpo š. m. liepos 7 d. Vilniaus "Tiesoje."

Štai generolo pasisakymai:

Smarkiai pralaimėję prie Vitebsko, Bobruisko ir Minsko, hitlerininkai norėjo sulaikyti galingą Tarybinės Armijos puolimą vakarų link. Bet liepos trečiąją buvo išvaduotas Minskas—broliškosios sąjunginės respublikos sostinė. O jau liepos ketvirtąją III-jo Baltarusijos fronto kariuomenė, talentingo armijos generolo I. Černiachovskio vadovaujama ,pasuko į šiaurės vakarus. Liepos šeštąją buvo išvaduotos pirmos gyvenvietės Lietuvos žemėje. Liepos 7 d. Tarybinio informacijų biuro suvestinėse jau buvo paminėta "Vilniaus kryptis."

Ypatingus tikslus fašistinė vadovybė turėjo Lietuvos ir jos sostinės Vilniaus atžvilgiu. Paimtas nelaisvėn lauko žandarmerijos 690 batalionо puskarininkis Goizleris apklausiant parodė, kad vokiečių kareiviams buvo perskaitytas Hitlerio įsakymas: "Ginti Vilnių iki paskutinio šovinio ir iki paskutinio kareivio." Tai buvo visiškai suprantama, nes Vilnius dengė mūsų kariuomenės ėjimą prie Baltijos jūros ir Rytų Prūsijos sienos. Žūt būt neužleisti Lietuvos ir kitų Pabaltijo respublikų — tai hitlerininkai tuomet laikė "savo išsigelbėjimu."

Netrukus mūsų žvalgyba nustatė, kad vokiškieji okupantai Vilnių pavertė galingu pasipriešinimo mazgu. Šis senovės miestas su kreivomis siauromis gatvėmis ir mūriniais pastatais tapo savotiška tvirtove. Daugelį pastatų vokiečiai pavertė atramos punktais ir pritaikė juos gatvių mūšiams. Ant aukštų pastatų ir bažnyčių stogų buvo pastatyti kulkosvaidžiai, o antruose pastatų aukštuose dažnai buvo galima matyti priešlėktinius šautuvus ir netgi priešlėktinius pabūklus. Aplink Vilnių buvo sudaryta išorinė gynybos juosta. Keliai į miestą buvo užminuoti ir pastatytos lauko kliūtys.

Į nelaisvę paimtas Lietuvos valstybinių geležinkelių inspektorius Zigfridas Grosas parodė, kad per laikotarpį nuo liepos 3 dienos iki 8 dienos vokiečiai permetė į Vilnių daugiau kaip 8,000 kareivių. Į Vilnių buvo sutrauktos III-osios tankų armijos likusios dalys ir junginiai. Iš sutriuškintų vokiečių dalių buvo sudaryta "Vilniaus" smogiamoji grupė ir "Altronės" kovinė grupė. Vokiečių įgula Vilniuje turėjo 15,000 kareivių ir karininkų. Be to, į Vilniaus rajoną buvo permesta keletas divizijų.

Liepos ketvirtąją 5-osios armijos kariuomenė (armijos vadas — Tarybų Sąjungos maršalas N. Krylovas) gavo naują kovinį uždavinį: išvaduoti Tarybų Lietuvą kartu su 3-ąja tankų armija (armijos vadas — tankų kariuomenės vyriausiasis maršalas P. Rotmistrovas) ir su atskiru tankų korpusu (korpuso vadas — generolas leitenantas V. Obuchovas) sutriuškinti vokiečių grupuotę Vilniuje, neleisti vokiečiams įsitvirtinti šioje linijoje, veržliai žygiuoti Rytų Prūsijos sienos link.

Rytojaus dieną įvyko armijos Karinės tarybos posėdis. Šiame posėdyje, be Karinės tarybos narių, dalyvavo draugai A. Sniečkus, M. Gedvilas.

Taryboj buvo apsvarstytos konkrečios priemonės būsimiems koviniams armijos veiksmams. Čia pat buvo pasikeista nuomonėmis dėl Lietuvos TSR politinės padėties, dėl partizanų būrių ir vietinių gyventojų pagalbos Tarybinei Armijai.

Pirmyn!

Karinė taryba priėmė kreipimąsi "Į karius, seržantus ir karininkus." Tomis dienomis dalyse ir junginiuose įvyko karių mitingai ir susirinkimai.

Tarybinė Armija veržėsi pirmyn Lietuvos žeme, stiprino savo smūgių galią. Liepos 7 dieną prie Vilniaus besikaudami priėjo Tarybų Sąjungos Didvyrio generolo maoro Aslanovo, Tarybų Sąjungos Didvyrio generolo Kazariano, generolo Kalinino ir pulkininko Doneco junginiai. Nepavyko jiems iš karto paimti Lietuvos sostinę. Tankų, artilerijos ir aviacijos remiama vokiečių įgula, nepaisydama didelių nuostolių, įnirtingai priešinosi.

Armijos pagrindinės pajėgos, kurioms vadovavo korpusų vadai generolai majorai Kazarcevas, Perekrestovas, Poplavskis, drauge su fronto tankų kariuomene pasiekė miesto įtvirtinimus, pralaužė juos, apėjo miestą iš šiaurės ir pietų, persikėlė per Nerį ir išėjo į vakarinį Vilniaus pakraštį. Taip hitlerininkai pateko į apsupimo žiedą, ir kelias pasitraukti jiems buvo atkirstas.

Prasidėjo miesto šturmas, mūšiai gatvėse. Priešas, siekdamas apsupti grupuotę, sutelkė apie 150 tankų ir šturmo pabūklų, motorizuotų pėstininkų pulką, suorganizavo kontratakas iš Maišiogalos rajono ir iš rajono į vakarus nuo Vievio. Tik per vieną dieną Aslanovo ir Kazariano junginiai atrėmė 19 kontrpuolimų. Vokiečių sumanymai žlugo.

Tokiomis aplinkybėmis Vilniaus pakraštyje įvyko antras Karinės Tarybos posėdis. Armijos vadas įvertino Vilniuje susidariusią padėtį ir nutarė: armijos pagrindinės grupuotės judėjimo Kauno link nestabdyti, apsuptą vokiečių įgulą Vilniaus centre sutriušKinti ir sunaikinti. Fronto vadas armijos generolas I. Černiakovskis patvirtino šį nutarimą.

Kaip Volgograde

Mūšiai, kurie vyko miesto gatvėse, labai primindavo mūšius Volgograde. Čia buvo kaunamasi dėl kiekvieno namo, dėl kiekvienos gatvės ir sankryžos. Vilniaus gatvėse kovėsi kareiviai su medaliais, gautais grumiantis dėl Maskvos, Volgogrado, Leningrado.

Hitlerinė vadovybė jokiu būdu nenorėjo atiduoti miesto. Liepos 9 ir 10 d. hitlerininkai metė iš lėktuvų po 150-200 parašiutininkų, o taip pat šaudmenis ir kitą karinę aprangą. Liepos vienuoliktąją į Vilnių mėgino prasiveržti vokiečių šarvuotasis traukinys ir didelė tankų kolona, bet tai jau buvo tuščios pasmerktųjų pastangos.

Niršdami fašistiniai grobikai griebėsi žvėriškumų. Vilnius degė. Mūšiai nesiliaudavo nei dieną, nei naktį. Priešas plūdo krauju.

Komunistai ir kojaunuoloiai buvo pirmose Tarybinės Armijos karių gretose. Kuopos komjaunimo organizatorius vyresnysis seržantas Ischakovas, vaduojant vieną gatvę, nepaisydamas smarkios priešo ugnies, sugebėjo paimti vokiečių pabūklą ir paleido ugnį į namą, kur buvo įsitvirtinę hitlerininkai. Mūsiškė kuopa pajudėjo į priekį.

Vykdant kovinę užduotį, buvo sunkiai sužeistas kuopos vadas vyresnysis leitenantas Fedinas. Vadovavimą perėmė kuopos partorgas eilinis Šestakovas.

Didvyriškai kovėsi komunistas leitenantas Kalaškovas, eilinis Kapinas, komjaunuoliai Kalgurovas, Surofilkinas ir daugelis kitų.

Eidami į mūšį, šimtai bebaimių karių stojo į partiją. Tik 97-oje šaulių divizijoje nuo birželio 23 dienos iki liepos 13 dienos buvo priimta į partiją 159 žmonės. Tas pats buvo ir kitose divizijose.

Vokiečių įgula vis mažėjo, kareivių tarpe prasidėjo pakrikimas. Jų padėtis buvo beviltiška. Daug hitlerininkų persirengdavo civiliais drabužiais, bet ir tai negelbėjo—jie vis tiek patekdavo nelaisvėn.

Liepos 12-osios rytą armijos pagrindinės jėgos, paėmusios Trakus ir įveikdamos priešo pasipriešinimą, sėkmingai judėjo Nemuno link. Naktį į liepos tryliktąją prasidėjo paskutinis šturmas. Vokiečių įgula buvo sunaikinta. Pačiame mieste buvo užmušta daugiau kaip 8,000, paimta į nelaisvę daugiau kaip 5,000 hitlerininkų. Buvo paimti dideli trofėjai.

Didvyriai

Mūšiuose Vilniuje pasižymėjo daug tūkstančių Tarybinės Armijos karių. Pulkų vadai majoras Barinovas, majoras Parfionovas, papulkininkis Solteris, batalionų vadai majoras Jevstignejevas, majoras Saveljevas, majoras Kurkinas, kuopų vadai vyresnieji leitenantai Fedinas ir Gukovas, seržantai Malininas, Serioginas, Dudorovas, Osipenka, Korotkichas, Burovas, šlvingas žvalgas Maslovas, garsi snaiperė Šlovės ordino kavalierė Roza Šanina, sunaikinusi Lietuvos žemėje 56 hitlerininkus ir paėmusi nelaisvėn tris žmones, ir daug daug kitų.

Tūkstančiai nežinomų karių krito drąsiųjų mirtimi.

Daugeliui junginių ir dalių, pasižymėjusių vaduojant Lietuvos TSR sostinę, buvo suteiktas "Vilniaus" pavadinimas.

Sumaniai vykdė savo užduotis, parodė nepaprastus kovinius sugebėjimus karvedžiai — karpusų vadai generolai Kazarcevas, Perekrestovas, Poplavskis, Obuchovas, divizijų vadai generolai Kazarianas, Kalininas, Gorodovikovas, Gladyševas, pulkininkas Donecas, armijos štabo viršininkas generolas N. Prichidka, armijos artilerijos vadas generolas J. Fiodorovas ir daugelis kitų.

Kraują gyslose stingdančios piktadarybės iškilo mūsų akyse, užėmus miestą. Per trejus okupacijos metus Vilnius buvo paverstas "negyvu miestu." Jis buvo išplėštas ir sugriautas. Apie šimtą tūkstančių Vilniaus gyventojų buvo sušaudyta. Hitlerinis budelis Veišas, vadovavęs baudėjų operacijoms, ciniškai pareiškė, kad Paneriuose dar daug laisvos vietos, o Vilniuje dar per daug žmonių.

Iš 200,000 gyventojų Vilniuje liko ne daugiau kaip 50,000.

Džiaugsmas

Atėjo ilgai laukta išvadavimo valanda. Iš rūsių ir iš slėptuvių išeina Vilniaus gyventojai: seniai, moterys, vaikai — lietuviai, rusai, lenkai, žydai.

"Mūsiškiai atėjo, mūsiškiai atėjo!" Žmonės mus apkabinas, bučiuoja, spaudžia rankas, kai kurie dairosi aplinkui, tarytum dar negalėdami tikėti išvadavimu.

Jų tarpe — lietuvis Petras Gruodis, rusė darbininkė Marija Snitkova. Tarybinės Armijos karininko žmona Boguslavskaja, žydė Rachilė Ditkovskaja ir daugelis kitų. Štai Turgaus gatve žygiuoja partizanai iš "Žalgirio" būrio.

Iš kino teatro vienas po kito išeina daugiau kaip 3,000 gyventojų — rusų ir lietuvių. Juos okupantai norėjo sudeginti, bet mūsų kariai užkirto kelią šiai piktadarybei. Dėkoja raudonarmiečiams išvaduoti Lukiškio kalėjimo kaliniai.

Gaivališkai susiorganizuoja mitingai. Gyventojai dėkoja Tarybinės Armijos kariams.

Mūšiuose dėl Vilniaus ypatingai pasireiškė mūsų daugianacionalinės valstybės jėga ir lenininės nacionalinės politikos išmintis. Petys į petį su rusų ir lietuvių tautomis didvyriškai kovėsi visos didžiosios TSRS tautų tautų šeimos vaikai.

Prieš dvidešimt metų iškovota pergalė buvo visos tarybinės liaudies pergalė. Jos įkvėpėja ir organizatorė buvo brangioji lenininė partija.

KONGE DALYKAI YRA PRASTI

Su šių metų liepos 1 d. buvo ištraukti iš Kongo paskutiniai Jungtinių Tautų ginkluotų jėgų likučiai; viskas palikta tvarkytis patiems kongiečiams. Bet kova tebevyksta; liaudis kovoja už laisvę. Buvęs pabėgęs į užsienį Maise Tshombe dabar jau šalies premjeras, jis jau sudarė savo valdžią.

Visa padėtis ten komplikuota. Trumpai, bet gan smulkiai, tą padėtį nušviečia TASSo politiniai komentatoriai — N. Rajevskis ir G. Skobelevas:

SNO kariuomenės išvedimas sutapo su Kongo nepriklausomybės paskelbimo jubiliejumi, kuris tarsi suveda ketverius metus trukusio nacionalistų ir jų talkininkų šeimininkavo Kongo žemėje rezultatus.

Praėję ketveri metai įeis į istoriją, kaip neokolonizatorių ir jų marionečių nusikaltimų kongiečių tautai metai, policijos savavaliavimo ir begalinių liaudies masių kančių metai. Dangstydamiesi SNO skraiste neokolonialistai ėmėsi visų priemonių, kad susidorotų su patriotinėmis Kongo jėgomis. Rezultatas buvo tas, kad teisėta Kongo vyriausybė buvo nuversta, o pirmasis respublikos pirmininkas Patris Lumumba piktadariškai nužudytas. Tūkstančiai Kongo patriotų buvo pasodinti už grotų. Buvo uždraustos pažangios partijos ir profsąjungos, uždaryti jų spaudos organai. Represuojamos buvo ne tik pažangios organizacijos bei veikėjai, bet ir respublikos parlamentas. Už "per didelį atžarumą" šalies įstatymų leidimo organas buvo paleistas "neterminuotų atostogų."

Tačiau represijos nepalaužė kongiečių tautos valios siekti tikrosios laisvės ir nepriklausomybės. Kongiečių jausmai ryškiai pasireiškė galingu sukilėlių judėjimu, kuris apėmė Kivu, Kvilu provincijas, šiaurės Katangą ir kitus šalies rajonus.

Esant dabartinei padėčiai, kai dirva ėmė slysti valdančiajai viršūnei iš po kojų, Leopoldvilyje pasirodė buvęs Katangos prezidentas Moizas Čiombė ir Pietų Kasajaus "karalius" Alberes Kalonžis. Dabar jie peršami į atsakingus postus vyriausybėje.

Matyti, jau labai riesta dabartinei Leopoldvilio valdžiai ir jos globėjams svetimšaliams. Neokolonialistų sukurtas Leopoldvilio režimas pradėjo griūti, kaip kortų namelis. Neveltui Amerikos ir Belgijos spauda pastaruoju laiku pradėjo šūkauti apie "sunkią karinę ir politinę padėtį Konge" ir raginti griebtis "skubių priemonių."

Padėčiai išgelbėti dabar vėl velkamas į dienos šviesą "nacionalinio susitaikinimo" šūkis. Yra žinoma, kad 1962 metais imperialistai ir jų agentūra Konge pasinaudojo kongiečių tautos jausmais: tauta buvo pavargusi nuo riaušių bei suirutės ir reikalavo nacionalinės vienybės, kad sustiprėtų šalies nepriklausomybė. Tauta tada buvo apgauta, o patriotinių jėgų vadovai su Gizenga priešakyje uždaryti už grotų. Dabar pasakomis apie "nacionalinį susitaikinimą" neokolonialistai ir jų statytiniai stengiasi prislopinti išsivadavimo judėjimo liepsną ir laimėti laiko.

Ar pavyks šis naujas kolonialistų triukas, parodys laikas. O kol kas Kongo liaudis kovoja toliau. . .

Sofija. — Bulgarijoje sausra gali pakenkti derliui.

Iškilmės Švenčionyse

Šveinčionys, liepos 6.—Didžiojo Tėvynės karo metais liaudies keršytojai iš K. Kalinausko vardo, "Vilniaus," "Žalgirio," "Bičiulių" partizanų būrių, veikusių Švenčionių apskrities teritorijoje, naikino priešo įgulas, blokadavo Vilniaus-Leningrado geležinkelio magistralę, kuria hitlerininkai siuntė savo rezervus. Žemė degė po okupantų kojomis. 1944 m. liepos 7 d. tarybinė kariuomenė sąveikoje su partizanų būriais išvadavo Švenčionių miestą.

20 metų praslinko nuo to laiko. Iš griuvėsių pakilo nauji kvartalai, naujos gatvės. Miestas pasipuošė naujais kultūros ir buities įstaigų pastatais. Rajono išvadavimo dvidešimtmečio proga užvakar čia įvyko didelės iškilmės. Į svečius atvyko Lietuvos KP CK antrasis sekretorius B. Popovas, buvę partizanų būrių vadai, Tarybų Sąjungos Didvyriai S. Apyvala ir B. Urbanavičius.

Popovas nuoširdžiai pasveikino darbo žmones šlovingų metinių proga ir palinkėjo jiems sėkmės darbe. Apie partizanų žygdarbius papasakojo Tarybų Sąjungos Didvyris S. Apyvala.

Ties Biržulio ežeru skamba daina "Drąsiai į kovą mes stosim..." Ją atlieka saviveiklininkų kolektyvų suvestinis choras, pradėjęs šventinį koncertą. Jame dalyvavo dainininkai, šokėjai, muzikantai. Iki vėlyvos nakties truko pasilinksminimas.

ELTA

Dramblių antplūdis

Tie laikai, kada Afrikos džiunglėse ir savanose klaidžiodavo daugybė dramblių, jau praėjo. Daug kuo kaltos čia dramblių iltys, iš kurių nuo seno buvo gaminami įvairūs daiktai. Tiesa, dabar plastmasės ir kitos medžiagos dalinai pakeičia dramblių kaulus, bet jų naikinimas ir toliau tęsiasi. Ypač daug jų išnaikina turtingi veltėdžiai — medžiotojai.

Dramblių Afrikoje lieka vis mažiau. Pastaruoju metu nacionalinės ir tarptautinės gamtos apsaugos organizacijos vis dažniau galvoja apie tai, kaip apsaugoti išlikusius dramblius nuo pilno jų išnaikinimo.

Tačiau netikėtai praėjusių metų birželio mėnesį Kenijos draustinį — nacionalinį parką — užplūdo nežinia iš kur atklydusi didžiulė dramblių banda. Drambliai užpildė žymią parko dalį ir įvedė jame savo tvarką — ištrypė didelius miško plotus, su šaknimis išrovė daugybę jaunų baobabų i t.t. Į parką tuojau pat atskubėjo zoologai. Naudodamiesi šiuolaikine technika, jie apskaičiavio, kad bandoje yra apie 15,600 gyvūnų.

Iš kur atkeliavo tiek daug dramblių? Kas sukėlė jų antplūdį? Į šiuos klausimus kol kas nieks negali atsakyti. Viena aišku, kad drambliai ir minėtojo draustinio trauktis nesiruošia. Nieks negali garantuoti, kad jie neiškrės kokių nors pokštų. Dabar aplink "dramblių miestelį" skubiai daromi vandens tvenkiniai, norima bandą perskirti nors pusiau.

J. GRIGIŠKIS

ĮVAIRIAIS KLAUSIMAIS

Prancūzijos komunistų suvažiavimo rezultatai

Prancūzijos Komunistų partijos 17-asis suvažiavimas atkreipė dėmesį net ir tų, kurie pirmiau bandydavo komunistinį veikimą ignoruoti. Apie suvažiavimo eigą plačiai rašė Paryžiaus spauda, komentavo radijas ir televizija. Tai pirmą kartą komunistai taip buvo įvertinti, kaip viena svarbiausių šalyje partijų.

Dienraštis "Le Monde" pašventė net du savo laikraščio puslapius, komentuodamas partijos sekretoriaus Waldecko Rocheto raportą suvažiavimui. Visašališkas televizijos tinklas turėjo pusvalandžio interviū su sekr. Rochetu suvažiavimo klausimu. Socialistų Partijos organas "Le Populaire" nesigailėjo rimtų komentarų. Vienoje laidoje jis atžymėjo:

"Tarp socialistų ir komunistų sutartis, pirmiau negalima, vakarykščiai taipgi sunki, dabar galima lengviau numatyti." Reiškia, socialistai jau numato, kad abiejų partijų bendras veikimas jau bus galimas. Tai progresas.

Suvažiavime buvo atžymėtas partijos augimas. Tarp 16-ojo ir 17-ojo suvažiavimų priimta partijon virš 30,000 naujų narių. Dabar partija turi 18,000 kuopų įvairiose darbavietėse (paaugo 800). Dauguma delegatų turėjo tarp 20 ir 30 metų amžiaus. Partijos vyriausias suvažiavime šūkis buvo: "Už tikrą demokratiją, už taiką ir progresą."

Plačiai buvo svarstyta bendro su socialistais ir kitais kairiaisiais veikimo problema, ypač prezidentiniams rinkimams besiartinant. Nutarta, kad tiktai bendro fronto kandidatas tegalės de Golį nugalėti. Bet jeigu nebūtų prieita prie bendro fronto susitarimo su socialistais, tai komunistai rinkimuose statys savo kandidatus.

Paskiausiuose rinkimuose pasirodė, kad prez. de Golio žvaigždė pradeda gęsti. Jo kandidatai tesurinko tik 35 procentus visų balsuotojų (prarado apie 5 milijonus), bet parlamente jis vis tiek turi daugumą atstovų. Komunistų atstovybė padidėjo nuo 10 iki 40.

Degolistai pasidaro nepopuliarūs visame krašte, kuomet ekonominis žmonių gyvenimas eina sunkyn. Prekių kainos nuolat kyla, o algos pasilieka beveik tos pačios. Geri amatininkai teuždirba apie 90 centų į valandą, tai ką jau kalbėti apie paprastus darbininkus. Namų statyba baisiai atsilikusi, tik tuose rajonuose, kuriuos komunistai kontroliuoja, statyba padidėjusi. Militarizmas suėda virš 30 procentų viso nacionalinio budžeto. Nepasitenkinimas masėse plečiasi.

Partija nusitarė daugiau padirbėti tarp 2,600,000 imigrantų, po 2-ojo pasaulinio karo Prancūzijoje apsigyvenusių. Daugelis jų gana skurdžiai verčiasi.

Kaip sekr. Waldeckas Rochetas pareiškė, komunistai viską darys, kad susitarus su kitomis demokratinėmis partijomis dėl bendros veikimo programos ir bendrų kandidatų sekamiems prezidentiniams rinkimams.

—:—

Kubon invazijos vadovai apraudа savo tragediją

Neseniai išėjo iš spaudos knyga "The Bay of Pigs," kurią sukūrė Kubon invazijos vadovai: Manuel Artime, Jose Perez San Roman, Erneido Oliva ir Enrique Ruiz-Williams su žurnalisto Haynes Johnson pagalba.

Toje knygoje jie atpasakoja, kaip invazija buvo ruošta, kas jiems padėjo ir kaip tragiškai ji baigėsi. Tai savo tragedijos apraudojimas.

Dėl invazijos nepavykimo jie daugiausia kaltina Jungtinių Valstijų vyriausybę. Girdi, Centrinės Žvalgybos Agentūros (CIA) galva Allen Dulles užtikrinęs pagalbą ir net patareęs vykinti invaziją, nepaisant, kad prez. Kenedis tam nepritartų. O kai invazija buvo pradėta, amerikinės jėgos pagalbon neatėjo.

Kubos "laisvintojams" buvo aiškinta, kad Kastro valdžia yra visai silpna, neturi tinkamų lėktuvų, jo milicija greit pereisianti "laisvintojų" pusėn. Iš Guatemalos "laisvintojai" pakilusiu ūpu išsiruošė istoriniam žygiui, kuris tragiškai baigėsi. Kastro lėktuvai ir milicija juos visai ištaškė.

Knygoje pasakyta, kad daugelis "laisvintojų," negaudami Didžiojo Brolio (JAV) žadėtos pagalbos, nei šūvio neišsovę pasidavė milicijai. Taip nelaimingai ir baigėsi jų "istorinis žygis."

—:—

Nauja socialistinės jaunuomenės organizacija

San Francisco mieste įsikūrė nauja socialistinės jaunuomenės organizacija. Birželio 19-21 dienomis vykusioje jaunimo konvencijoje dalyvavo virš 400 delegatų, atstovaujančių įvairias socialistines grupes.

Pirmą sykį konvencijoje bendrai svarstė organizacinius ir politinius klausimus socialistinis, komunistinis, trockistinis ir socialistiniam judėjimui simpatizuojantis jaunimas. Nusitarta naują organiziciją vadinti "Du Bois Clubs of America," neseniai mirusio negrų marksistinio vadovo Du Bois pagarbai.

Konvencijoje trockistai visaip bandė pravesti savo "revoliucinę" programą, bet dauguma delegatų pasisakė už platų masinį veikimą unijose, liberalinėse organizacijose ir su liberaliniu sparnu Demokratų partijoje. Pasisakyta kovoti prieš ultra-dešiniuosius ir ultra-kairiuosius sektantus.

Laikinai naujosios organizacijos raštinė bus San Franciske, bet numatyta su laiku perkelti Chicagon.

—:—

Dentistės moterys

Amerikoje tik 2 procentus dantų gydytojų tesudaro moterys, o Tarybų Sąjungoje — 75 procentus.

Pripažinta, kad moterys tai profesijai geriau tinka, tiksliau darbą atlieka, ypač prie vaikų geriau prisitaiko.

Montevideo. — Atvyko iš Tarybų Sąjungos kazokų dainininkų ir šokėjų grupė.

NAUJI RAŠTAI

Juozo Kėkšto lyrika

Kai 1959 metais lankiausi Lenkijos Liaudies Respublikoje, Bialistoke (Baltstogėje) bičiuliai lenkai man pasakojo, kad ten gyvena neseniai iš Argentinos grįžęs lietuvis poetas Juozas Kėkštas. Deja, neturėjau progos su juo susitikti.

Prieš kokį trejetą metų atvykus iš Varšavos mergina, sustojusi "Laisvės" leidykloje, sakė, kad poetas Juozas Kėkštas yra karių invalidų namuose Varšuvoje. Jis serga ir sirgdamas kuria, rašo.

Skaičiau J. Kėkšto keletą eilėraščių Lenkijos lietuvių leidžiamame žurnale "Aušroje." O šiomis dienomis gaunu iš Vilniaus to paties poeto eilėraščių rinkinį — "LYRIKA"*) Knygą apipavidalino dailininkė L. Paškauskaitė.

Įvade J. Karosas pateikia gana išsamių J. Kėkšto biografinių duomenų. Abudu jiedu, mat, augo ir mokėsi tame pačiame Vilniuje.

J. Kėkšto nueitas kelias sunkus, bet įdomus. Jo tikra pavardė — Adomavičius. Jis gimė 1915 m. lapkričio 15 d. Taškente. Tėvo neteko dar kūdikystėje. 1921 metais buvo parvežtas į lenkų legionierių okupuotą Vilnių. Motina, vargo verčiama, savo vaikus atidavė į Lietuvių labdarybės draugijos išlaikomus bendrabučius. Jonui visgi teko mokytis. Anksti jis susipažino su komunistine literatūra, su revoliuciniu darbininkų judėjimu, ir berniuko kelias vedė į kovotojų gretas.

1930 metais jis jau buvo komjaunimo organizacijoje, veikė pogrindyje. Dviem atvejais jaunuolis buvo įkištas į Lukiškių kalėjimą Vilniuje. Visur būdamas, tačiau, jis studijuoja, mokosi. Išleistas iš kalėjimo, vyksta į Varšuvos aukštąją mokyklą. Tai buvo 1938 m.

Kai 1939 m. Raudonoji Armija užėmė Vilnių, Jonas pradėjo uoliai darbuotis jaunimo tarpe Vilniuje. O kai Raudonoji Armija iš Vilniaus pasitraukė, J. Kėkštas persikėlė į Švenčionių kraštą, kuris tuomet priklausė Tarybų Baltarusijai. Ten jis buvo mokyklų inspektorius.

Asmenybės kulto laikais, niekšams įskundus, J. Kėkštas tampa įkalintas. Vėliau amnestuotas.

Lenkų generolas Andersas organizuoja iš lenkų piliečių (Tarybų Sąjungoje) armiją; J. Kėkštas šaukiamas atlikti karinę tarnybą. Ir Andersas siunčia šią armiją į Afriką padėti talkininkams kariauti prieš hitlerines armijas.

Lenkų armija keliauja per Kaukazą, per Iraną, per Iraką, per Palestiną, per Egiptą! Kokia ilga, vargininanti kelionė! (Apie tai, beje, man asmeniškai pasakojo vienas vyras, šiuo metu gyvenąs Naujojoje Anglijoje, kuris toje armijoje tarnavo ir visa tai "ant savo kailio" patyrė.)

Talkininkai pradeda puolimą Italijoje ties Monte Cassino; mūšių metu J. Kėkštas buvo du kartus sužeistas.

Karui pasibaigus, dvejus metus gyvena Romoje, o 1947 m. išvyksta į Buenos Aires. Ten dirba visokius sunkius fizinius darbus. Gi 1957 m., išsiliejus kraujui smegenyse, J. Kėkštą ištinka paralyžius — nebevaldo kairiosios kojos ir rankos. Lėšų gydymuisi nėra. Ir poetas, kitų lenkų rašytojų —V. Bronevskio ir J. Putramento — padedamas grįžta į Lenkiją pas seserį. Tai buvo 1959 m. kovo mėnesį.

Reikia priminti ir tai, kad J. Kėkštas, būdamas Romoje, kūrė, rašė; tą patį darė ir gyvendamas Buenos Airese. Jis — talentingas poetas. Rašo lietuvių ir lenkų kalbomis.

Tokie tai poeto nueiti keliai.

Jo poezijoje, aišku, visa tai atsispindi. Lyrikas, išgyvenęs nemaža sunkumų, šiurkštumų, kovojęs, buvęs kalėjimuose, dabar parblokštas ligos negali apie savo nedalią neprabilti poetiniame žody. Ir J. Kėkštas tai pasako kaž kaip naujoviškiau nei daugelis kitų poetų.

Rinktinėje nepasakyta, kuris eilėraštis kuriais metais buvo sukurtas. Štai skaitome eilėrašty "Motinai":

O motin, motin mano:
tavo sūnus taip sunkiai serga!
Širdy jo meilė dega
didelė kaip saulė!
Taip noris jai išsprukt,
nuvyt šešėlį sargo,
Priglausti prie savęs
išniekintą pasaulį...

Stipriai pasakyta!

Eilėrašty "Vagis" poetas apgailestauja, kad—

Nerimas krūtinėn įsilaužė
ir pavogė mano širdį.
Mintys pablūdo:
blaškosi, šoka—
klausiu:—
kas, kaip, kuomet
ir kodėl?

Deja, atsakymo poetas negauna.

Bendrai, beveik visi eilėraščiai turi gerą dozą pesimizmo, gyvenimu nusivylimo. Kas gi, atskirtam nuo gimtojo krašto, invalidui belieka? J. Kėkštas į tai atsako viename savo eilėraščių—

Ant pečių sunkią naštą užritęs,
išėjau į gyvenimo vieškelį.
Kojos linksta,
svaigsta
galva.
Mane audros seniai
jau būtų parbloškusios,
bet rytas,
aušįas už kalnų
kylančios saulės
ugningа spalva—
Viltis.

Būtų gerai, kad poeto J. Kėkšto lyrika pasklistų plačiau tarp Amerikos lietuvių poezijos mėgėjų!

Rojus Mizara

*) JUOZAS KĖKŠTAS. LYRIKA. Išleido Valstybinė grožinės literatūros leidykla Vilniuje 1964. 144 pusl.

Jaudinantis, žavintis menas

Apmąstant LTSR Valstybinio dainų ir šokių liaudies ansamblio gastroles mūsų šalyje, galima tvirtai pasakyti, kad jo pasirodymas turėjo ypatingą, išimtinį pasisekimą. Čia nebus nei panegirika, nei mandagus komplimentas Lietuvos svečiams, jei pasakysime, kad jau ilgas laiko tarpas, kai mes nematėme panašaus meninio kolektyvo, nors paskutiniu metu šalyje gastroliavo daug šokių, dainų ir muzikinių ansamblių iš Afrikos, Lotynų Amerikos ir kitų šalių.

Ansamblio **koncertai** (pabrėžiu žodį koncertas, nes šiuo atveju jūsų kolektyvo pasirodymą negalima pavadinti vien dainų ir šokių ansamblio pasirodymu) sužavėjo čekus žiūrovus tiek choreografiniu, tiek muzikiniu, tiek vokaliniu požiūriu. Puikiuose liaudies šokiuose yra subtiliai išreikštas lyriškumas, kas ypač ryšku liaudies šokyje "Rezginėlė," ir santūrus liaudies jumoras, atskleidžiantis jumoristiniuose vyrų šokiuose "Gaidys" ir "Pakeltkojis," polkos tipo šokyje "Klumpakojis" arba paprastame keturių dalių kadrilyje. Šie šokiai domina ir džiugina ne tik įvairiais žingsniais, judesiais ir choreografiniu brėžiniu, bet ir šokėjų aktorišku meistriškumu bei santūriu išraiškingumu, aukštų šokėjų profesionališkumu. Noriu pabrėžti, kad nė viename šokyje nenaudojami pigūs efektai žiūrovams palinksminti. Visi jie atliekami su dideliu skoniu.

Nuo Baltijos kranto atvežtas liaudies menas pasižymi savo nepakartojama ornamentika, spalvų santūrumu, paprastumu. Visa tai išreikšta dainose, muzikoje, šokiuose, kurie sudaro vieną visumą. Gal tik šiek tiek savo estradiniu charakteriu išsiskyrė latvių šokis "Prie Dauguvos."

Didelė staigmena Pragos žiūrovams buvo iki šiol negirdėtų naujų muzikinių spalvų pademonstravimas liaudies orkestro pasirodyme ir aukšta choro vokalinė kultūra. Choras užimponavo turtingu ir įvairiu išraiškingumu, švaria intonacija ir aukšta balsine kultūra. Ypač minkšti, šilti baritonai ir altai. Choro pasirodymas yra taip pat aukšto profesionalinio lygio. O juk daugelyje panašių meninių kolektyvų choras arba solistai dažnai užima tik laiką, skirtą šokėjams persirengti, bet patys neparodo aukšto meistriškumo. Tarp kitko, šiame ansamblyje norėtųsi išgirsti daugiau solinių pasirodymų.

Su ypatingu susižavėjimu galima kalbėti apie liaudies instrumentų orkestrą, kuris su originaliais instrumentais ir nepakartojamu koloritu patraukia žiūrovą iš pat pradžių. Kartais jis skamba kaip vargonai, kartais pasigirsta sidabrinis stygų skambesys, būdingas lietuviškoms kanklėms, primenantis mūsų mažųjų cimbolų skambjimą arba rytų Moravijos liaudies instrumentų kobzą. Įdomu tai, kad lietuviai meistrai sugebėjo ištobulinti savo liaudies instrumentus ir labai praturtinti orkestrines spalvas bei skambesį. Jų sąskambis ir ansambliškumas su choru ir šokiais puikiai surišo visą programą, kurioje pinasi lyriški šiaurietiški tonai su giedrais, šviesiais jumoristiniais garsais.

Kaip jau minėjau, kanklės, birbynės, lumzdeliai yra techniškai ištobulinti ir pritaikyti ansamblio pasirodymams. Toks orkestro ištobulinimas turėtų būti geras pavyzdys liaudies muzikinių tradicijų vystymui. Iš jo galėtume pasimokyti ir mes. Mes taip pat turime daug gerų liaudies instrumentų orkestrų, pavyzdžiui, Brno radijo liaudies instrumentų orkestras, bet kol kas mes dar neišnaudojome visų savo instrumentų ir jų galimybių.

Jau ansambliui suėmant į sceną, žiūrovai salėje aikčioja iš susižavėjimo nacionaliniais drabužiais. Mes gerai suprantame, matome ir žinome, kad lietuvių liaudies ansamblis nedėvi etnografiniais tautiniais drabužiais. Ir tai ne nauja, nes ir mūsų profesionaliniai ansambliai dėvi taip pat stilizuotus drabužius, pritaikytus scenai. Tai logiška, nes profesionalių šokėjų drabužiai turi būti ir pritaikyti atliekamam šokiui, ir įspalvinti, pajusti nacionalinio folkloro subtilumą bei lyriškumą.

Apibendrinant galima pasakyti, kad lietuvių liaudies ansamblis sugebėjo paruošti nepaprastai gerą koncertą. Šiame koncerte vienodą reikšmę turi visi meniniai komponentai: muzika, šokis, daina. O koncerto finalas, kuriame suskamba choras iš Smetanos "Parduotosios nuotakos," visada virsdavo tikra draugystės ir meilės manifestacija tarp mūsų ir Tarybų šalies pasiuntinių.

Aš buvau trijuose ansamblio koncertuose, bet, patikėkite, į Brno miestą atvažiavau dar kartą. Kažkuo ypatingu, ko negalima išreikšti žodžiais, žavi Lietuvos menininkai. Kuo daugiau žiūri jų šokius, kuo daugiau klausaisi truputį liūdnokų, graudžių, bet drauge optimistinių ir jumoristinių dainų, tuo labiau pasijunti jų muzikos užburtas, tuo labiau žaviesi jų drabužių gražumu, tuo artimesnis ir labiau suprantamas darosi jų kraštas ir žmonės.

Sėkmės, brangieji draugai lietuviai! Būkite sveiki, ir iki pasimatymo!

F. Bonušas
Pragos konservatorijos profesorius
(Iš "Tiesos")

Maskva. — Atskrido Indonezijos Užsienio reikalų ministras Dr. Subandrijus.

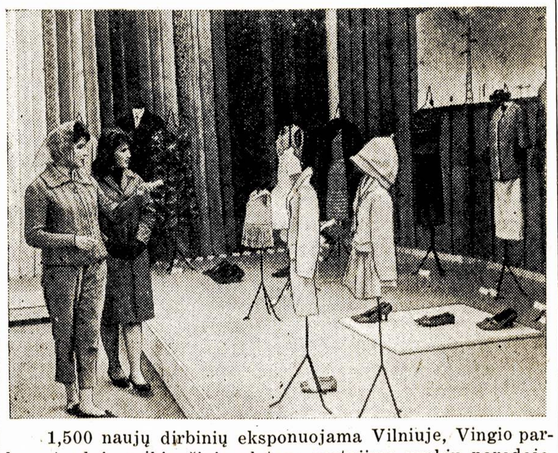

1,500 naujų dirbinių eksponuojama Vilniuje, Vingio parko estradoje veikiančioje plataus vartojimo prekių parodoje. Savo produkciją pirkėjų įvertinimui joje pateikė daugiau kaip šimtas Lietuvos liaudies ūkio tarybos įmonių.

Nuotraukoje: plataus vartojimo prekių parodoje.

St. Petersburg, Fla.

45 kuopos susirinkimas

Pagerbimui LLD 45-tos kuopos mirusio nario J. Snyderio organizatorius Pakšys paprašė susirinkusius vienai minutei atsistoti.

Būtų gerai, sako Pakšys, kad per 6 mėnesius vyrai vestų susirinkimus, o likusius — moterys. Taip ir įvykdyta: Tapo vienbalsiai išrinkta, ir puikiai pirmininkavo Natalia Lenigan. Nutarta "Vilnies" 15,000 dolerių fondan dar pridėti $200. Anksčiau buvo paaukota $800. Tai jau visas tūkstantukas. Tai labai geras tarimas šelpti mūsų spaudą.

Bet kodėl apsilenkta su "Laisve", tai man nesuprantama. O gal laikui bėgant pasitaisysime, paaukosim pagal išgalę.

Žmonės išmėtinėja korespondentams, kad vienas rašo vienaip, kitas kitaip. Reikia suprasti, kad kožnas individas turi savo charakteristiką, savotišką stilių ir supratimą apie rašymą ir ne visuomet galima sužinot apie visus kuopos narius, į kur kas vyksta ar kada sugrįš.

Štai Jurgis Gendrėnas ir M. Šteinis išvyko į Kanadą. J. Jankauskas jau kai kuris laikas leidžia atostogas New Jersey valstijoj. O iš nortų jaunoji karta leidžia atostogas Saint Petersburge. Pas tėvus šermukšnius vieši jų duktė ir anūkai. Taipgi Pakalniškių duktė ir anūkai. Jau iškeliavo į namus Judžentų sūnus ir marti.

Gražu, kad vaikai aplanko savo tėvus.

P. Simėnienė buvo New Yorko valstijoje aplankyt savo sunkiai sergančią seselę, taipgi atstovavo mūsų 45-tą kuopą kaip delegatė Lietuvių Literatūros Draugijos suvažiavime. M. Kliošienė atostogas leidžia nortuose, taipgi 54-tą kuopą atstovavo kaip delegatė.

Nors vienas kuopos narys atsiskyrė iš gyvųjų tarpo ant visados, vis vien kuopa nesumažėjo nariais ačiū V. J. Valley pasidarbavimui, kuris gavo du naujus narius į LLD 45 kuopą sekančiam susirinkimui. Pavardės bus paskelbtos vėliau, kai jie įstos kuopon.

Mūsų ligoniai kai kurie laipsniškai taisosi, bet du dar sirguliuoja. Tai Litvaitis ir Rūbienė.

Beje, šitam parengime dainavo ir mūsų choras, po vadovyste A. Pakalniškienės. Prie mūsiškųjų aplinkybių labai sunku didelį progresą padaryt, nors entuziazmas yra milžiniškas.

J. Judžentas

AUTOMATAS-GAISRININKAS

Anglijos Šefildo universiteto darbuotojai sukūrė robotą, kuris lakalizuoja ir gesina cechuose, sandėliuose ir kitose patalpose kilusius gaisrus. Automatinis "gaisrininkas" budi pertraukos patikėtoje jam teritorijoje, judėdamas prie cecho lubų pakabinamais bėgiais. Pasirodžius įtartinai šviesai, specialus fotoelementas paleidžia sistemą, kuri nukreipia robotą į šviesos šaltinį. Priartėjęs prie pastarojo, automatas ištiesia mechaninę "ranką", kurioje yra bimetalnis temperatūros matavimo prietaisas, ir, esant reikalui, paleidžia gesintuvus.

Senas Kaunietis

Autobusu per senovės Prūsų žemę

(Pabaiga)

Tolminkiemis darosi turistų lankoma vieta

Prie bažnyčios durų angos yra pritvirtinta lenta su užrašu, kad čia gyvenęs lietuvių literatūros pradininkas Kristijonas Donelaitis, o keliais žingsniais nuošaliau, tarp keturių uosių, ant plikos žemės guli padėtas knygų maketas ir plunksna, padaryti iš medžio. Tai Kaišiadorių vidurinės mokyklos mokinių dovanėlė Donelaičiui.

Tuo būdu mes pamatėm, kad esam jau ne pirmutiniai pilgrimai į šią vietą. Prieš mus čia jau buvo kiti, suradę ir pramynę kelią.

Malonu čia pažymėti, kad vienas iš mūsų ekskursijos dalyvių atvežė irgi vertingą dovanėlę, būtent, savo darbo, pagamintą iš balto metalo Donelaičio bareljefą-medalį, kurį, visiems pritariant, jis pats pritvirtino prie sienos viršuje bažnyčios durų angos.

Vienas iš draugų atvertė "Metus" ir paskaitė iš tos nuostabios poemos keletą posmų, būdingesnių tos dienos nuotaikai, pav.:

Gumbinė, Ragainė, Tilžė

Iš Tolminkiemio išvažiuodami jautėmės lyg tik ką atlikę labai svarbią pareigą, lyg praskleidę užuolaidą į draudžiamą lankyti kambarį, esantį mūsų namuose.

Sekantis sustojimas bus Gumbinėje. Važiuojame tenai kiek pakilusia nuotaika, garsiai perrėkdami vienas kitą, dalinamės patirtais įspūdžiais. Kažkas užtraukė dainą ir tuojau prisidėjo visi.

Dainos žodžiai "Kur platūs laukai," pritiko esamai aplinkai. Tikrai paplentėse platūs laukai, užsėti vasarojum, kuris jau sudygęs žaliuoja. Tai vėl vešliai sužėlę kviečiai, iš kurių stpyso jau išplaukę pavieniai rugių stiebeliai. Erdviose ganyklose matyt daug besiganančių juodmargių karvių.

Pati Gumbinė jau, galima sakyti, turi didelio miesto išvaizdą. Daug išlikusių sveikų namų, yra ir naujai statomų ir jau pastatytų. Jie dideli ir savo architektūra žymiai skiriasi nuo išlikusių senųjų. Gatvėse daug žmonių, kursuoja autobusai.

Nors čia skaitosi Rusijos Federacinės Respublikuos sritis ir miestai grynai rusiški, bet sakoma, kad čia esama gana daug ir lietuvių. Esą net iki 60 nuošimčių. Tai paaiškinama tuo, kad čia daug lengviau gauti darbo ir apsigyventi, negu kur nors Kaune ar kitame mūsų mieste, kurie perpildyti žmonių. Net gi yra samprotaujančių, jog ateityje ši sritis būsianti priskirta prie Tarybų Lietuvos teritorijos.

Prie griūvančios kryžiuočių pilies

Bevažiuojant per Ragainės miestą, mūsų dėdmesį patraukė didžiulis pastatas, žiojėjantis tuščiom langų kiaurynėm ir labai storom sienom, kurios vietomis suskilusios ir jau pradedančios griūti. Tai kryžiuočių pastatyta pilistvirtovė, iš kurios jie pradėdavo karinius žygius prieš Lietuvą.

Visi rėkiam vairuotojui sustoti ir urmu išsiritom iš autobuso. Aplinkui namai sveiki, tik pati pilis sunaikinta riogso. Prieinam artyn. Prie tvirtovės sienų prisišlieję gyventojų naujai suremti iš lentų sandėliukai, ištemptos virvutės baltiniams padžiauti. Matuojam sienų storį sieksniais — išeina bemaž trys metrai!

Ištisus šimtmečius ši pilis gązdino mūsų protėvius ir grėsė mūsų kraštui. Vėlesniais metais čia buvo įruoštas kalėjimas, kuriame prūsų pavergėjai uždarę kankino savo priešus. Antrojo pasaulinio karo metu jame buvo kalinami Hitlerio priešai-antifašistai, tarp kurių buvęs ir vokiečių darbininkų vadas Telmanas.

Apeinam tą pilį aplinkui, apžiūrim jos sienas iš lauko pusės,—stačiu šlaitu žemyn blizga Nemunas, o čia, ant aukšto kranto, šitokioje sienų storybėje—keturios eilės langų, atseit, keturi aukštai. Penktoji eilė — požeminių rūsių angos, kurių viduje tamsūs karceriai, neklusniems kaliniams bausti. Pačiame tvirtovių viduryje, sienom apgaubtas platus kiemas riterių turnyrams ir paradams vykdyti.

Tai buvo kryžiuočių jėgos, jų karinio pranašumo išraiška, ir štai, dabar visa tai ima irti ir griūti!

Širdis sušyla iš susijaudinimo, matant tokį reginį, nes iki šiol mes buvom papratę matyti tik mūsų krašto pilių griuvėsius — Kauno, Vilniaus, Trakų. Tik ne kryžiuočių, ne Ragainės. Dabar atėjo laikai, rolės pasikeitė—Trakų, Kauno ir kitos mūsų pilys atstatomos, atnaujinamos, o kryžiuočių, štai, griūva, "kaput."

Ant Rambyno kalno

Kelionėje matytų reginių sujaudintį, tylūs ir susikaupę sulipom į autobusą ir per Tilžę, per garsųjį Karaliaučiaus Luizos tiltą, skubėjom dar aplankyti Rambyno kalną, nes jau artinosi vakaras.

Pagal vieną senovės padavimą, Rambyno kalne stovėjus lietuvių sargyba, kurios paskirtis buvusi nuolatos budėti ir stebėti kryžiuočių veiksmus Ragainės ir Tilžės pilyse. Pastebėję ką nors aiškiai įtartino, sargybiniai tuojau užkurdavo didelį laužą, kurį pamatę tolimesni tokie pat sargybinių punktai taip pat tuojau kūrė laužus, ir bematant visa Lietuva būdavo nusėta degančiais laužais. Tai buvo ženklas, kad kryžiuočiai jau eina ir lietuviams reikia tuojau pat balnoti žirgus ir išjoti į karą prieš kryžiuočius.

Sutarėm patikrinti, kai būsim Rambyne, ar toks padavimas apie lietuvių signalinę sistemą turi pagrindo. Pasirodė, kad tikrai nuo Rambyno kalno tie abudu miestai — Ragainė ir Tilžė—matomi, kaip ant delno.

Dabartiniais laikais Rambynas tokio svarbaus vaidmens jau nebevaidina. Tik Joninių naktį čia susirenka apylinkių jaunimas pasilinksmint, paieškot paparčio žiedo ir paburt savo laimę.

Klausimai ir mintys, kaip įkyrios musės

Vaižuodamas per Prūsų žemę ir žvelgdamas pro autobuso langą į slenkančius pro šalį senus vokiečių namus bei juose dabar įsikūrusius gyventi žmones, negalėjau atsigirti nuo daugybės klausimų ir minčių, kurios kaip įkyrios musės puolė mano galvą. Ypatingai tos, dėl ko po Žalgirio pergalės sąjungininkai, sumušę kryžiuočių kariuomenę, nepribaigė jų galutinai, o leido vėl atsigauti ir toliau pasilikti užgrobtose žemėse? Kodėl jie su kryžiuočių ordenu nepasielgė taip, kaip pasielgė dabar tarybinės tautos, nugalėjusios Hitlerio kariuomenę?

Ir kitas nemažiau įkyrus klausimas: Ko vertas žmogus arba tauta, neturinti jėgos savo teisėms apginti ir paremti? Būk tu nors kažinkaip teisus, jeigu negalėsi savo teisės paremti jėga, tu liksi beteisiu nusikaltėliu, o teisusis bus banditas ir plėšikas, užgrobęs tavo namus ir pasijutęs esąs tų tavo namų teisėtu šeimininku.

Reikia pavyzdžių? Prašau:

Mūsų buržuaziniai patriotai, 1938 m. susirinkę Rambyne prie Joninių laužo, garsiai šūkavo, kad niekad jie neleisią kryžiuočių palikuoniams įkelti koją į Klaipėdos kraštą. Bet dar tais pačiais metais jie atidavė tiems kryžiuočių palikuoniams Klaipėdos kraštą drauge su visais ten gyvenančiais Lietuvos piliečiais ir jų manta. Nes kam tuomet pavyko iš Klaipėdos krašto pasprukti, tas išsinešė tik savo kailį, visa kita palikęs grobikams, kurie, pasiremdami "stipresniojo teise," visa ką pasiėmė "teisėtai."

Panašiai buvo įvykę ir Vilniuje, kai tenai taip pat "teisėtai" įsiveržė lenkų ponų generolas Želigovskis.

Grobikų, tykojančių mus užpulti, atsiranda ir dabar. Bet dabar mes jiems sakome:

—Nedryskite! Nes jeigu pamėginsite tiesti į mus savo nagus, žūsite patys!

Ir jie klauso, nes žino, kad dabar mūsų teisės yra paremtos jėga.

Kaunas, 1964. VI. 18

Akmenės cemento gamykloje pirmą kartą Pabaltijyje paleista asbocementinių vamzdžių gamybos pirmoji technologinė linija. Metinis linijos pajėgumas—800 kilometrų sąlyginių vamzdžių. Šiuo metu montuojama ir antroji tokia linija. Aukšto spaudimo asbocementiniai vamzdžiai skiriami vandentiekio ir kanalizacijos įrenginiams. Vamzdžių gamybai pirmą kartą šalyje panaudotas smėlinis cementas. Šerdžių išėmimas iš vamzdžių ir padavimas jų atgal į vamzdžius mechanizuotas.

Nuotraukoje: asbocementinių vamzdžių gamybos pirmosios technologinės linijos bendras vaizdas.

Sveiks, svieteli margs, šventes pavasario šventęs,
Sveiks ir tu žmogaus, sulaukęs vasarą mielą.
Sveiks, kvietkelėmis pasidžiaugęs, sveiks prisiuostęs;
Sveiks, dieve duok, sulaukt dar daug pavasario
švenčių...

Auksinės vestuvės

Suoki, dainuoki, kaimo kapela,
Gauskite, skripkos, groki klarnete
Sukitės poros lyg karuselėj
Aukso vestuvių naktį žvaigždėtą,—

Trypkit suktinį,
Žvitrūs vaikinai,
Apsikabinę
Grakščią merginą!

Jau nugyventos dešimtys penkios
Nuo sukaktuvių priešais altorių,
Žiedais apmautos dešinės rankos
Jaučia senatvės slegiantį svorį,—

Skriekite valsą,
Nieko nedelsę,
Vykite alsą,
Krykštaukit balsiai!

Daugel vestuvių iškels vaikaičiai,
Skripkos, klarnetai, griaudės po kaimą,
Dukrų diplomai—nuostabūs kraičiai
Sūnūs didžiuosis nuotakų laime,—

Šokit, kolūkio
Pulkas anūkų,
Sukit polkutę,
Žvalūs, suplukę.

J. Subata

PHILADELPHIA, PA.

Harrisburge valstijos policijos brutališkumas Chesterio rasinėse nemonstracijose išteisintas. Stanley E. Branche, pirmininkas Chester Committee for Freedom, sako, kad nėra abejonių, jog Scrantono pasirodymas respublikonų partijos kandidatu rinkimuose būtų pikietuojamas.

Mount Holly, N. J., 16 metų nevedusi motina prisipažino, kad dviejų mėnesių sūnų įdėjus į baksą palaidojo užpakalyje namo. Motinos vardo spauda neskelbia.

Biblijos mokymo stovykla, kuri priklauso Church of Later Day Saint, traukiama į teismą. Bažnyčia turi 72 akrus žemės ir nemoka taksų. Salebury Township pareigūnai sako, kad nuosavybė vartojama sporto žaidimams.

Mėras Tate įpareigojo finansų direktorių nupirkti Connie Mack stadijoną nuo Jerry Wolman už 50 centų. Tate sako, kad stadijonas patarnaus Phillies bolės lošimui, kol naujas 60 tūkstančių sėdynių stadijonas bus pastatytas.

I.B.P.S.P. lokalo 375, AFL-CIO, 1,200 darbininkų užgyrė padarytą sutartį su Container Association Philadelphijoje, pakeliant 7 centus valandai pirmais metais ir 7 centus antrais, išdirbusiems 23 metus duodant 4 savaites atostogų, taip pat įvedant sveikatos ir pensijos pagerinimus.

Penkių savaičių streikas Superior Tube kompanijos, Collegevile, Pa., pasibaigė, darbininkams laimėjus tūlus pagerinimus. Streikui vadovavo Employees Independent unija.

Elektra užmušė šešis darbininkus Delaware Expressway. Žaibas su vėju išvertė 90 pėdų medį, sužalodamas 4 automobilius Torrsdale Ave.

RCA kompanija Camdene ir Moorestown, N. J., pasirašė trejų metų suntartį su lokalu 241, American Federation of Technical Engineers, AFL-CIO, 1200 darbininkų mitingas Convention svetainėje, Camdene, sutartį užgyrė.

Sutartis nusako 2½ cento valandai pakėlimą tuojau, 2½ kitais metais birželio mėnesį, ir 2½ c. 1966 metais birželio mėnesį. Išdirbę 20 metų, gaus 4 savaites apmokamų vakacijų. Atleidimas darbininkų turi būti praneštas prieš dvi savaites lokalui ir su lokalo sutikimu. Dirbtuvėje turi būti palaikoma seniority teisės. Lokalas sako, kad kompanija į trumpą laiką atleido 800 darbininkų.

Lokalo 801, International Brotherhood, AFL-CIO, New York Shipbuilding kompanijos darbininkai perrinko lokalo valdybą. Senieji valdybos nariai pralaimėjo.

Birželio 29-tą dieną prie Nepriklausomybės svetainės atidengta atminčiai velionio prezidento Kennedy lenta. Skaitlinga minia pasitiko velionio motiną, 75 metų, Rose F. Kennedy. Dalyvavo mėras Tate ir kiti miesto pareigūnai. Pasakyta kalbų, duota muzikos ir kitų meno kūrinių.

Miesto taryba autorizavo iškabas Delawere ir Schuylkill upių pakraščiais su įspėjimu, kad maudytis draudžiama.

Liepos 10 d. LLD 10 kuopos susirinkimas buvo vidutinis. Išklausyti raportai iš LLD suvažiavimo. Kuopa turėjo tris delegatus. Raportai geri ir kiekvienas delegatas nepakartojo to paties. Delegatai neėmė kelionės lėšų, tad kuopos vardu tariu jiems ačiū.

S. Philadelphijos moterys atliko gerą darbą buso į baltimoriečių pikniką organizavime. Liks keli doleriai kuopai. Susirinkime raportuota, kad drg. V. Andrulis lankėsi Philadelphijoje, turėta platus pasikalbėjimas, gauta paramos "Vilniai".

Pilietis

Hampton, N. J.

Draugai Staneliai susilaukė anūkės, nes jų dukra pagimdė mergaitę. Linkime mažytei greitai ir gražiai augti, motinai pasveikti ir laimingai auginti dukrelę, o Staneliams pasidžiaugti anūke.

Churliai

Saigonas. — Pietų Vietnamo partizanai išsprogdino JAV šarvuotą automobilį, kuriame užmušė du karininkus ir du sužeidė.

Miami, Fla.

Didelis ir sekmingas liepos 4-os dienos banketas

Sumanytojai ir rengėjai buvo draugai J. ir A. Birštonai. Taipgi su **šimtine** prisidėjo prie to parengimo ir drg. Petras Skeberdis. Draugė A. Birštonienė minėjo savo gimtadienį, o drg. P. Skeberdis — savo vardadienį.

Stalas buvo specialiai gražiomis gėlėmis parengtas ir prie jo sėdėjo abi poros — Birštonai ir Skeberdžiai. Aido choras, vadovybėje Mrs. Violos Hagerty, gražiai sudainavo linksmą gimtadienio dainą, varduvių dainą ir dar porą liaudiškų dainelių. Visa publika linkėjo jiems ilgo, sveiko ir laimingo gyvenimo.

V. Bovinas trumpai kalbėjo apie reikalingumą estradai uždangos.

A. Birštonienė yra labai nuoširdi ir darbšti draugijų narė. Ji turėjo sunkiai padirbėti, kad prirengus visą maistą apie 80-ims žmonių. Labai gerai, kad darbščioji Marytė Paukštaitienė pagelbėjo. Prie stalų patanauti pagelbėjo Mrs. A. Suvok, Mrs. Alexandra, Mrs. Tamošiūnienė ir kitos. Taigi, daug širdingiausių ačiū visoms gaspadinėms už pagaminimą skanių valgių.

Negalima pamiršti draugo Petro Skeberdžio. Jis yra nuoširdus pažangiečių draugijų ir spaudos rėmėjas. Praėjusiais metais jis LSK salei nupirko 3 didelius vėdintuvus, kurie ir dabar vėdina salę. Už tai širdingas jam ačiū.

Nuo šio parengimo su P. Skeberdžio šimtine pajamų buvo $150, ir visa suma paskirta salės estrados uždangai nupirkti.

Aido choras savo susirinkime nutarė pertraukti pamokas iki rugsėjo 20 d. Sekantį sezoną rengtis prie koncerto. Aido choras turi moterų grupę, kurios jau gražiai sudainuoja. Sudarytas vyrų sekstetas, kuris irgi jau gražiai sudainavo. Mokytoja Viola Hagerty pasižadėjo sudaryti duetus ir parengti solistus sekančiam koncertui.

Jau nemažas aidiečių skaičius išvažinėjo į kitas valstijas aplankyti savo gimines ir pažįstamus. Draugai Gabrėnai lankysis net keliose valstijose ir žadėjo Miamės Aidą atstovauti LMS suvažiavime New Yorke. Viginai išvažiavo į šiaurę. E. Urbonas ir A. Bečienė jau laimingai sugrįžo iš Kalifornijos, tik labai gaila, kad draugė Bečienė susižeidė rankos pirštus.

J. W. Thomsonas

Lawrence, Mass.

Apie ligonius

Liepos 8 d. haverhilliečiai Kazlauskai atvažiavę pasiėmė mane, ir mano žmoną ir nuvykome į ligoninę aplankyti Joną Barišauską, iš Arlingtono. Jam buvo padaryta operacija. Jis manė kad gal reikės dar ir kitą daryti, bet ligoninėje paaiškėjo, kad ne. Jam pasakyta, kad jis turi vykti namo, nes gerai sveiksta, o kambarys reikalingas kitiems ligoniams, kurių yra gulinčių koridoriuose, nes stoka kambarių.

Barišauskas nelabai nori greitai grįžti į namus, nes nėra kas jį prižiūrėtų.

Rimtai susirgo Povilas Liupševičius, LLD 37 kp. ir LDS 125 kp. narys. Jis yra Lawrence General ligoninėje.

Bostono ligoninėje buvo padaryta operacija Jonui Aladavičiui. Jis grįžo iš jos ir išvyko į Nursing namus.

Linkiu visiems greitai ir pilnai pasveikti.

—:—

M. Milvidaitė-Brown susilaukė dukrelės, o Milvidai—anūkės. Milvidaitė daug dirbdavo LLD ir LDS kuopų parengimuose. Linkiu jai pasveikti ir laimingai auginti dukrelę.

—:—

Rugpiūčio 19 d. Worcesteryje įvyks spaudos naudai piknikas. Ten suvažiuoja labai daug žmonių. Iš Lawrencaus vyksime busu. Buso reikalus tvarko Kodžiai, matykite juos ir užsisakykite vietą.

S. Penkauskas

Avalon, N. J.

Atvažiavo "organizatoriai"

Pas mus abelnai, ypatingai sekmadieniais, atvažiuoja gyvenimo prieteliai atlankyti mus, bet sekmadienį, liepos 12 dieną, atvažiavo ypatinga grupė draugų-ių. Pirmiausia atvažiavo E. Mulokaitė ir N. Griciūnienė. Abidvi linksmos, gerai nusiteikusios. Kadangi oras buvo gražus ir šiltas, tai jodvi persirengė į maudymosi kostiumus ir dui prie Atlantiko pasimaudyt. Neužilgo atvažiuoja iš Chesterio A. Lipčius, Paul Šlajus ir Mike Coynant. Su jais tas pats atsitiko. Sugrįžę iš pajūrio visi buvo patenkinti ir džiaugėsi, kad šiemet vanduo Atlante šiltas.

Prie užkandžio ir kavos, truputėlį ir pasivaišindami, turėjome progą ir pasikalbėti apie gyvenimo nuotykius. Pas visus buvo ant liežuvio: ar šią vasarą įvyks mūsų rezidencijoj koks parengimas, ar ne? Buvo atsakyta, kad mudu su Elzbieta norėtume turėti parengimą spaudos naudai, bet parengimo jau negalime, pagal mūsų sveikatą, surengti. A. Lipčius pareiškė, kad jis, kaip apskrities veikiančio komiteto sekretorius, greit sušauks komiteto posėdį ir jis po to paskelbs dieną apie vidurį rugpiūčio, kada įvyks mūsų rezidencijoj išvažiavimas. Tai buvo džiugu ir malonu susitikti su draugais ir draugėmis ir priėjome prie tarimo, kad pas mus įvyks lietuvių pažangiečių išvažiavimas prakilniam tikslui.

J. A. Bekampis

Iš LDS 16-ojo seimo

Jis įvyko š. m. liepos 2-3 dienomis, Henry Hudson viešbuty, New Yorke.

Mandatų komisija pranešė, kad randasi 76 delegatai nuo 40 kuopų, bet dar keliolika delegatų pribus kiek vėliau, tad priskaitant ir Centro Valdybą prie pilnateisių balsavimų, viso susidarė 84 balsuotojai.

Pirmininke vienbalsiai išrinkta Stef. Masytė. Sekė LDS CK raportai. Priimti be jokių diskusijų bei pastabų, apart sekretoriaus J. Siurbos. Padaryta pertrauka pietums.

II

Antroji sesija prasidėjo su sekretoriaus J. Siurbos skaitymu savo raporto. Nors čia atsirado šiek tiek ir diskusijų, bet diskusuota gana draugiškai, be jokių priekaištų bei užsipuldinėjimų. Raportas priimtas su delegatų pasitenkinimu ir užgyrimu. Toliau sekė diskusijos dėl pakeitimų nekurių konstitucijos punktų, kurie nesutinka su New Yorko valstijos apdraudų departamento nuostatais. Atsirado tokių delegatų, kurie gal nesuprato, kad kiek viena fraternalė organizaciaj privalo skaitytis ir vesti draugijų reikalus pagal valstijos nuostatus — tos valstijos, kurioje tokia draugija yra įkurta-įregistruota ir turi leidimą-čarterį. Bet ir šiais keliais mažais pataisymais diskusijos vyko draugiškoj dvasioj. Ir taip popietinė sesija greitai praėjo, kad jau penkta valanda ir laikas nutraukti šios dienos darbus, nes jau delegatai jaučiasi šiek tiek nuvargę.

III

Trečioji sesija, liepos 3 d., prasidėjo 10 val. ryto. Daryti kuopų pranešimai iš jų veiklos. Kadangi man teko būti rezoliucijų komisijoj, tai negalėjau išgirsti visų delegatų iš skirtingų kolonijų ir kuopų veiklos, nes rezoliucijų komisija turėjome išeiti iš auditorijos į tykią vietą, o kada grįžome į delegatų tarpą, tai kuopų pranešimai jau ėjo prie pabaigos ir tuojau buvo prieita prie rezoliucijų skaitymo ir pasiūlymų Susivienijimo labui ir ateičiai. Teko sužinoti, kad buvo daug diskusuota, kaip įtraukti daugiau čiagimių jaunų žmonių į LDS eiles. Iš sekretoriaus J. Siurbos raporto pasirodė, jog priešseiminis vajus gavimui naujų narių į LDS buvo vienas iš pasekmingiausių, nes įrašyta 166 nauji nariai. O J. Neumannas pasiūlė, kad iki kito seimo, tai yra iki 1966 metų, būtų dedamos pastangos vis daugiau ir daugiau įrašyti čiagimių žmonių, ir ne mažiau kaip 500.

Perskaityta rezoliucija abelnais organizaciojs reikalais ir vienbalsiai priimta. Rezoliuciją skaitė rezoliucijų komisijos pirmininkė E. Galore, o priedus ir pastabas skaitė J. Mažeika.

Rezoliucijų komisija pasiūlė pasiųsti sveikinimo telegramą prezidentui Johnsonui ir visiems kongresmanams ir senatoriams už jų dėtas pastangas pravedimui Civilinių teisių biliaus ir jo pasirašymą; raginti, kad jis dėtų visas pastangas pravedimui medikalinės seno amžiaus žmonėms pagalbos. Paragintos visos LDS kuopos darbuotis ir dėti visas galimas pastangas dėl išlaikymo visapasaulinės taikos — mes visi norime gyventi! Tuo trečioji, rytinė sesija ir baigėsi.

IV

Pradėjus ketvirtąją sesiją, tapo įvesdinti LDS Centro Valdybos nariai, tarpe kurių įėjo ir jauna, veikli moteriškė E. Galore kaip antrasis viceprezidentas. Tai labai gerai. Taip ir turi būti; reikia, kad ir daugiau įeitų į valdybą čia augusių jaunų darbuotojų iš feminisčių tarpo. Juk mes visi greitai senstame, ir kas nors turės užimti mūsų vietas. Įvesdinus naujuosius valdybos narius, buvo nuspręsta sekantį suvažiavimą, 1966 metais, laikyti Čicagoje, tame didžiuliame lietuvių centre. Tuomi seimas ir baigėsi.

Tenka pasakyti, jog tai buvo vienas iš pavyzdingiausių seimų: nebuvo užsikarščiavimų, nei bereikalingų ginčų. O daugiausia kredito už tai reikia atiduoti pirmininkei Stef. Masytei už jos parlamentariškai taisyklišką pirmininkavimą. Užsibaigus suvažiavimui, toj pačioj auditorijoj įvyko šaunus banketas, kuriame dalyvavo delegatai ir daug niujorkiečių svečių.— iš viso net 200. Bet apie banketą teks parašyti atskirai.

I. Klevinskas

Kadangi apie šį seimą jau plačiai rašė A. Gilmanas, tai I. Klevinsko korespondenciją truputėlį sutrumpinome, praleisdami tai, kas aname rašte buvo pasakyta.

Redakcija

Norwood, Mass.

Nelaiminga moteris

"Laisvės" skaitytoja M. Krasauskienė, gyvenanti 1188 Washington St., Norwood, Mass., pradžioje gegužės mėnesio gavo širdies smūgį. Tuomet jai teko pabūti porą savaičių Norwoodo ligoninėje, vėlau pas savo dukrelę B. Nelson.

Kada jos širdis sustiprėjo, grįžo į savo namus, nes jau pajėgia pati save aptarnauti.

Birželio 23 d. nuo pat ryto pradėjo jaustis nepilnai gerai, nusitarė matyti savo gydytoją. Per telefoną pašaukė savo gerą draugę J. Navickienę. Ta atvažiavo apie antrą valandą popiet, nuvežė pas gydytoją. Ans patikrino jos stovį, o kada ji atsikėlė nuo kėdės, pirm negu pradėjo eiti, parkrito vietoje ir įlūžo dešinės kojos kaulas virš kelio. Dabar jau trys savaitės kaip randasi Norwood ligoninėje.

Linkiu jai sėkmingai pasveikti.

M. Uždavinis

ST. PETERSBURG, FLA.

Šiuo laiku Floridoje oras šilčiausias, bet pakenčiamas. Draugė J. White buvo nuvykusi Čikagon į laidotuves savo tetos Elzbietos Mockevičienės. Dabar sugrįžus pasakoja, kad Čikagoje oras daugiau vargįnantis negu čia. Ji pasakojo, jog ten naktimis neatvėsta, negalima pasilsėti, kuomet pas mus naktys labai gaivina žmones. Draugė Petrė Simėnienė, grįžusi iš Niujorko, tą patį pasakojo apie orą. Ji pabuvojo pas savo gimines, dalyvavo Lietuvių Literatūros Draugijos suvažiavime atstovaudama čionaitinę kuopą.

Laukiame grįžtančios J. M. Klišienės, kuri irgi atstovavo vietinę kuopą.

Jurgis Gendrėnas ir M. Šteinys išvažiavo mašina į Kanadą. Šteinys sak kiek ilgiau pabūsiąs pas savo giminaičius Kanadoje, o Gendrėnas už poros savaičių grįšiąs namo.

Draugai Pociai išvyko į East St. Louis, Ill. Ten gyvena Veros Pocienės sesuo, be to, dar užsuks pasidairyti po Čikagą.

Dėl to LLD 45 kuopos pramogos kiek skystesnės, kuomet daug mūsų narių ir simpatikų išvyko į šiaurinius rajonus praleisti vasarą pas savo gimines.

Tačiau kuomet vieni išvyksta į šiaurę, tai kiti iš ten atvksta į Floridą. Liepos 11 d. pažmony dalyvavo Uršulė Daunorienė iš New Jersey valstijos. Ji sakė, kai nustosianti dirbti, gal pasuksianti pastoviam apsigyvenimui į St. Petersburgą. Tikrai jos lauksime.

Keletui dienų pabuvoti iš Čikagos atvyko Della Reuther, jos vyras, sūnus ir sūnaus mergina. Visi buvo LLD parengime. Della trumpai pakalbėjo.

Jurgis ir Elena Bernotai jau grįžo iš Europos. Jiedu buvo išvykę keletui mėnesių su turistų grupe pavandravoti, pasidairyti, kaip ten žmonės gyvena. Patiko nelaimė, Jurgutis sunkiai susirgo, kai buvo Skandinavijoje, pasidavė į ligoninę. Tad jų tūras nutrūko. Jurgiui sutvirtėjus, pasuko link namų. Tuo tarpu, kad Bernota sunegalavo, jo žmona Elena čia pubūvyje pasakojo apie įvykius N. Chruščiovo vizito metu. Skandinavai labai domėjosi jo atsilankymu, minios ir minios žmonių buvo apstojusios vietą, kur jisai apsistojo. Bernotienė sakė, tuomet buvęs įdomus momentas matant tiek daug žmonių, šiltai sveikinančių Chruščiovą. Na , komercinė vietos spauda kaip tik Chruščiovo lankymąsi aprašė skirtingai—būk jį mažai kas pasitiko. Tai mat, kiek galima pasitikėti kapitalistinės spaudos pranešimais.

Pramogų komisija, ypač moterys, nujaučia, kad žmonės be parengimų labai nuobodžiauja. Nors sumažinti parengimai šį mėnesį, bet pasitarusi komisija vėl parengimus padažins. Štai šeštadienį, liepos 25 d., ruošiamas šaunus banketas Laiškanešių salėje 12 val. Komisija kviečia visus "L" skaitytojus atvykti į banketą ir kitiems pasakyti .

Kita problema: niekas, o niekas iš Floridos nerašo apie negrų kovas už lygias teises. Labiausiai per kelias savaites jų kova ėjo St. Augustine mieste. Jų yra ir kitur, net pačiame St. Petersburge. Negrai daug laimėjo. Pravestas įstatymas, suteikiantis lygias teises jiems, bet rasistai nenuleidžia rankų. Jie negrus žemins, jų neleis į viešas vietas, jiems nebus prileista gauti geriau apmokamus darbus, ir tt. Nei pažangiečių parengimuose nekalbama apie šias negrų kovas. Tai negerai. Reikėtų supažindint žmones su nauju įstatymu ir su rasistų biauriu elgesiu. Kada gi apie tai pradėsime?

Vikutis

Wilson, Conn.

Mirė Isabella Jagelevičienė, Martino žmona. Gimus Baltimore, Md., 1901 m. Mirė birželio 13 d. Hartford Hospitaly, Hartford, Conn. Palaidota Veterans Memorial Cemetery, Windsor, Conn.

Paliko nuliūdime savo mylimą vyrą. Velionė per 10 paskutinių metų buvo invalidė, negalėjo pavaikščioti. Penkis kartus buvo ligoninėje, turėjo dvi operacjas. mirė nuo sugedimo inkstų.

Ji maža buvo išvežta į Lietuvą prieš pirmąjį pasaulinį karą. Per karą motina žuvo, jinai liko lengvai sužeista, užaugo prie tėvo. Vėliau tetėnas F. Zibutis (Baltimorėj) pasiėmė ją atgal į U.S.A. Lietuvoje lankė gimnaziją ir lietuvių kalboj rašė taisykliškai. Buvo laisvų pažiūrų, skaitė "Laisvę" ir geras knygas, kaip tai ALDLD ir kitas.

Paliko daug giminių, kurie gyvena po visą šalį.. Visus minėti užimtų perdaug laikraštyj vietos. Paliko seserį Gražiną Kreunys (Kreunevičienę), Bricksville, Ohio, ir dukterį Birutę Pažemis, Cleveland, Ohio; pusseserę Kalifornijoj Adelą Zix (Ziksienę), kurios susirašinėjo ir apsimainė nuotraukomis. Mirdama savo akis paliko Connecticut Eye Bank and Visual Research Foundation, New Britain General Hospital.

Žemiau paduodu laišką iš akių banko įstaigos.

M. Jagelevičus

June 23, 1964

Mr. Martin M. Egelevich
20 Faneuil St.
Wilson, Conn.

Dear Mr. Egelevich

May I take this opportunity to express our sincere appreciation for the donation made by your late wife, Mrs. Isabel Egelevich, in leaving her eyes to the Connecticut Eye Bank and Visual Research Foundation, Inc. Through this generous act, two people who were among the many thousands blind through corneal damage, will soon be restored to normal, active lives in their communities.

May we also express our sympathy to you in your loss and hope that you may find consolation in the thought that through this wonderful gift, the spirit of your wife lives on in the sight of others.

Sincerely yours,

Lois K. Stevens,
Executive Secretary

KRISLAI

Tąsa iš 1-mo pusl.

mis ir laimėjimais labai didžiuojamės. Mūsų idėjos laimi. Juk nūdien po socializmo vėliava jau randasi daugiau kaip ketvirtadalis visos žmonijos. Tai kur ta nesekmė?

—:—

O "Naujienų" redaktorius mums primena, kad kadaise Hitleris žadėjęs sukurti tokią santvarką, kuri gyvuosianti tūkstantį metų, bet niekas iš to neišėjęs. Dabar jau kelinti metai Chruščiovas žadąs palaidoti kapitalizmą, bet irgi niekas neišeina.

Grigaitis pamiršo pridėti, kad ir jis prie tų Hitlerio pastangų buvo prisidėjęs, salintuodamas Hitlerio legionus, kai šie degino Lietuvą ir visą Europą. Jis taipgi pamiršo, kad istorija dar neparašyta. Kapitalizmo laidotuvės dar ateis. Nereikia skubintis su jo įamžinimu.

Be to, kalbant apie "graborius," Grigaitis negali didžiuotis savo pasirodymu. Juk jau nuo 1917 metų jis laidoja Tarybų Sąjungą, komunistus ir komunizmą, o matote, ką turi.

—:—

Vincas Rastenis Clevelando "Dirvoje" skundžiasi baisiu "vaduotojų" nuosmukiu su savo "Lietuvių kongresu" Washingtone. Kaip niekas jų sostinėje nepaisę, galima, girdi, spręsti kad ir iš to, jog į šauktą spaudos konferenciją neatėjo nė vienas kiek stambesnio laikraščio reporteris. Buvę gaila ir pikta...

Žalgiriečiai vėl laimėjo pergalę

Vilnius. — Septyniolika metų nesikeitė Henlėjaus regatos rekordas. Niekas neįstengė jo pagerinti. Šiemet ši regata šventė savo 125 metų jubiliejų. Į iškilmių varžybas, įvykusias Anglijoje, atvyko stipriausios pasaulio aštuonvietės, jų tarpe ir mūsiškė — Vilniaus žalgiriečiai. Tiesa, "Žalgirio" irkluotojams čia nepavyko "sukryžiuoti irklų" su savo pagrindiniais varžovais — pasaulio čempionais VFR irkluotojais — "PK Ratcenburg" aštuonviete. Pastarieji nedalyvavo regatoje.

Šiemet Henlėjaus regatos rekordas neatlaikė. Tarybiniai sportininkai -joje pirmiausia nugalėjo gana pajėgią Harvardo universiteto (JAV) komandą, pakartodami trasos rekordą. O pusfinalio lenktynėse "Žalgirio" aštuonvietė įveikė Temzės klubo irkluotojus, pasiekdama ir naują Henlėjaus regatos rekordą — 6 min. 23 sekundes! Finale Lietuvos stportininkai kovojo su Londono studentų aštuonviete. Ir vėl — pergalė! Rezultatas — 6 min. 25 sek. Taip "Žalgiris" laimėjo Henlėjaus regatos Didįjį prizą.

Visos šalies sporto mėgėjai didžiuojasi šia nauja tarybinio sporto pergale.

Karačis. — Pakistano prezidentas M. Ayubas Khanas sutiko tartis su Indijos premjeru Šastriu Kašmyro reikalais.

ATEISTINĖ KONFER. KOLŪKYJE

Mažeikiai. — "Alkiškių" kolūkio komjaunuoliai organizavo ateistinę konferenciją, Į ją susirinko daug jaunimo, taip pat pagyvenusių žmonių.

Kolūkio agronomė komjaunuolė G. Gašpuitienė, komentuodama A. Viršulio knygos "Vorų pinklėse" pirmąjį skyrių, papasakojo apie nusikalstamą sektantų veiklą Klaipėdoje. Jaunos kolūkietės A. Gašpuitytė ir E. Grigaitytė papasakojo apie vietinius sektantus, nuodijančius žmonių sąmonę.

A. Budrys

KONKURSAS KINO SCENARIJUI

Kaunas. — Radijo gamyklos mėgėjiška kino studija — viena geriausių respublikoje. Už menin; filmą "Žemė" studija apdovanota 1963 metų respublikinės apžiūros pirmojo laipsnio diplomu.

Tačiau iki šiol kuriant filmus dalyvavo tik negausus entuziastų būrys. Kad įtraukus į studijos aktyvą daugiau dirbančiųjų, įmonės profsąjungos komitetas paskelbė konkursą geriausiam kino scenarijui sukurti.

J. Žebrauskas

VORAI — ŽVEJŲ TALKININKAI

Tinklų mezgimas ir taisymas užima daug laiko. Vakarų Iriano pakrančių žvejai labai lengvai išsprendė šią problemą. Jie padaro iš bambuko rėmus ir, nunešę juos į džiungles, pakabina ant medžių, kuriuose gyvena didžiuliai, panašūs į paukščius, vorai. Rytą žvejai parsineša jau gatavus tinklus. Stropieji vorai per naktį juos numezga. Vienas toks tinklas lengvai išlaiko apie 6 svarus žuvies.

AFRIKIEČIŲ MAŽAI SERGA ŠIRDIES LIGA

Washingtonas. — Dr. F. J. Stare pareiškė, kad afrikiečių labai mažai miršta nuo širdies ligų. Tas yra ir tarp Jungtinių Valstijų negrų. Dr. Stare ilgai tyrinėjo pirm padarė pareiškimą.

PHILADELPHIA, PA. & VICINITY

HELP WANTED MALE

MACHINISTS. 1st class only. Lathe machinist & Miller machinist. Experienced only. Steady position. Good working conditions and fringe benefits. Write:
ATLAS INSTRUMENTS CO. INC.
P. O. Box 270, Haddonfield, N. J.
(52-58)

MACHINIST or lathe hand, exp. only. Full or part time. Day. Manayunk vicinity. **IV. 3-7312** by appt. only.
(56-58)

Wanted at once. **MOLDERS (2).** Experience on Non-Ferrous Foundry. Steady work for qualified men. Apply week of July 6th.
PHILA BRONZE & BRASS CORP.
22nd & Master Sts.
PO. 5-2100 — Ask for Mr. Bartello.
(60)

MACHINIST. 3-A W & S turret lathes, 36" vertical boring mill. Gear Cutter. Steady work, day shift, benefits. **LAMONT GEAR CO., 4600 N. Fairhill St., Phila. 40, Pa. (215) GL. 5-1950.** (57-59)

Auto body man, experienced only. Apply in person. Ben Salem Motors, 2531 Street RD, Cornwells Heigths, Pa. Me 9-1581.
(57-59)

Help Wanted—Female

WOMAN. Mature to live in, care of apartment, lite laundry, lite cooking, congenial personality. References. **PE 5-2590.**
(56-58)

Grill experience, between 30 & 40 years of age. Neat appearence. Steady, 5 days per week. Apply 11 to 3 Java Head Restaurant. Delsea Drive & Cooper St., Woodbury. No phone calls, please.

ARAMINGO

Savings & Loan Association
1900 E. Allegheny Ave.
Phila. 34, Pa.

STATEMENT OF CONDITION
AS OF JUNE 30, 1964

Savings Accounts	$1,997,230.75
1st Mortgage Loans	1,931,921.27
Reserves & Surplus	179,576.86
TOTAL ASSETS	$2,238,906.28

JOHN C. MOST, Secretary

PRANEŠIMAS

ST. PETERSBURG, FLA.

Liepos (July) 25 d., šeštadienį, įvyks nepaprastas banketas, kurį rengia LLD 45 kuopos veikliųji pramogų komisija. Pietūs prasidės 12 val. Kadangi šis banketas yra nepaprastas, tai bus patiekta labai geri pietūs, todėl, kurie mėgstate pavalgti gerų pietų ir linksmai laiką praleisti, visi esate kviečiami atsilankyti. Vieta visiems gerai žinoma — 314 15th Ave. So., St. Petersburge.

Rengimo Komisija (57-58)

Wilkes-Barre—Plymouth, Pa.

LLD ir LDS kuopos rengia pikniką Liepos-July 19 d., Kazlauskienės farmoje, Harveys Lake, Pa. Prasidės 12 val. dieną. Šis piknikas yra rengiamas "Laisvės" naudai. Kviečiame visus draugus ir drauges atsilankyti. Bus visokių valgių ir gėrimo.

Kelrodis: Atvažiavę iki Harveys Lake Picnic grounds sukite į dešinę—į route 415, pavažiavę tiesiog į route North 29 tuojaus kairėj rasite pikniko farmą.

Kviečia **Komitetas**

SUSITIKITE SU GIMINĖMIS VILNIUJE

Kodėl neprisidėti prie grupės turistų, kurie išvyksta į Vilnių **Rugsėjo 9-tą dieną?**

TUOJ GAUKITE MŪSŲ INFORMACINĘ BROŠIŪRĄ

Gordon Travel Service
220 S. State Street, Chicago 4, Ill.
Tel. WEbster 9-6362

Mūsų pasiųstos kelios turistų grupės, sugrįžusios iš Vilniaus, pilnai pasitenkinusios susitikimu su giminėmis.

ST. PETERSBURG, FLA.
Mirus

George Snyder

Reiškiame širdingą užuojautą jo žmonai Petricijai, visai šeimai, giminėms ir draugams pergyvenantiems šią liūdną valandą.

A. ir P. Lukai	J. ir A. Palioniai
J. Vilkelis	A. ir K. Pakšiai
J. ir P. Blaškiai	J. ir A. Stukai
K. ir V. Pociai	A. Zablackienė
P. ir A. Pakalniškiai	K. ir M. Puišiai
A. ir V. Ruseckai	J. Gelvan
A. Vėgėla	Marcelė Gailiūnas
V. ir E. Valley	Domicelė Kairis
J. ir A. Grėblikai	L. ir A. Tvaskai
J. ir A. Sherman	L. Darapiejus
G. ir G. Gendrėnai	J. Ragauskas
J. ir M. Judžentai	J. ir E. Davidonai
J. ir E. Sholiunai	

LLD centro sekretoriaus raportas 10 suvažiavimui

Gerbiami delegatai
ir delegatės!

ALDLD susitvėrė ir veikia jau 49 metai. Per tą laikotarpį išleidome 72 knygas skirtingais pavadinimais ir kelių desėtkų skirtingų autorių. Jau trisdešimt metų leidžiame žurnalą 'Šviesą." Per tuos 49 metus ALDLD kuopos surengė įvairiausių su apšvieta susietų parengimų tūkstančius. Išleista brošiūrų ir lapelių įvairiais klausimais.

Tas viskas ir sudaro didelį kalną brangios kultūrinės apšvietos. Ir tvėrėjai šios garbingos organizacijos ir dabartiniai veikėjai ir veikėjos po visą plačią šalį gražiai ir energingai darbuojasi ALDLD kaip puikiame savišvietos universitete. Ir visi didžiuojamės tuo puikiu darbu.

Nežiūrint mūsų amžiaus ir iš tos priežasties mūsų eilių retėjimo, mes vistik savo garbingą ALDLD išlaikome pastovioje stadijoje. Mes dar ir dabar JAV turime 76 kuopas ir apie 100 pavienių narių. Kanadoje turime 10 kuopų ir keletą pavienių narių. Viso ALDLD turime 2,528 narius.

Per paskutinius pora metų gerai pasidarbavo: LLD 45 kp. St. Petersburge, Fla., 75 kp. Miami, Fla., ir Kalifornijos visos 4 LLD kuopos. Šiemet nepaprastai gražiai pasidarbavo Chicagos 19 kp. ir kelios kitos Chicagos kuopos, gaudamos virš 50 naujų narių.

Šiemet per 6 mėnesius gauta 128 nauji nariai. Žymėtinas šių kuopų pasidarbavimas: 19 kp. gavo 26 naujus narius, 79 kp. — 20 naujų narių. 45 kp. St. Petersburge, Fla., gavo 12 naujų narių. 75 kp. Miami, Fla.,—12 naujų narių. Moterų klubas Ozone Parke, N. Y.,—6 naujus. Viso šiame vajuje dalyvavo 32 kuopos. Apie pusė LLD kuopų nei nemėgino gauti naujų narių. Garbės kuopa, kuri per desėtkus metų neša ALDLD garbės vėliavą, kaip skaitlingiausia nariais kuopa, pasilieka 19 kuopa Chicagoje.

Taigi yra pilnai įrodyta, kad kur tik buvo rimtai pasidarbuota, buvo gauta naujų narių. Kaip miestas, Chicaga su didele garbe tai įrodė. Ir už gražų darbą Chicagai tenka garbės vėliava.

Šiemet garbės sąraše turime jau 48 kuopas. Tai yra kuopos, kurios prisiuntė mokesčius už ne mažiau narių kaip 1963 m.

Jubiliejiniai metai

Ateinanti metai bus mūsų organizacijai auksinio jubiliejaus metais. Mes šiame suvažiavime turime išdirbti veiklai programą, kad 1965 metais dar geriau galėtume padidinti LLD naujais nariais. Šiemet naujų narių įrašyme dalyvavo tik 32 kuopos. O sekančiais metais, kaip jubiliejiniais metais, lai visos kuopos įrašo naujų narių nors po keletą.

Visiems žinotina

Kiekviena LLD žurnalo "Šviesos" laida atsieina 500 dolerių. O padidintas "Šviesos" numeris kainavo biskį virš $1,000.

Knygų išleidimas — dar sunkesnė problema, nes mūsiškės spaustuvės — "Laisvės" ir "Vilnies" — veik negali knygų spausdinti dėl technikų stokos.

Todėl turime sunkumų. Bet tas reikalas vis gėrėja ir su laiku galėsime knygų reikalą gerokai pataisyti.

Ryšiai su Lietuva

Lankymasis į Lietuvą turistinių grupių ir grįžus jų raportai labai pakėlė amerikiečių ūpą už Lietuvą. O taip pat ir lietuviškų filmų rodymas gražiai pasitarnavo progresui ir draugiškumui su Tarybų Lietuva.

Reakcija puola atskirus veikėjus

Dar viena netikėta problema. Reakcija puolėsi vieną iš mūsų vadovų, Antaną Bimbą, nupilietinti. Mes pilnai įsitikinę, kad A. Bimba valstybei nėra nieko blogo padaręs. O Amerikos liaudžiai yra daug davęs ir dar gali daug duoti. Mes visi vienbalsiai stojam A. Bimbą ginti. Taip suprato ir visa Amerikos ir Kanados pažangioji lietuvių visuomenė. Ir plyginti trumpu laiku A. Bimbos pilietybei apginti suplaukė graži suma pinigų.

Konstitucija

Mūsų ALDLD konstitucija yra išsibaigusi ir ji būtinai taisytina. Tai šiame suvažiavime bus pateikti pataisymų punktai.

Kaip su duoklėmis: kelti jas, ar ne? Mano ir kitų nuomonė yra, kad duoklių nekelti—palikti tas pačias. O nedateklių padengsime aukomis. Mes iki šiol su finansais didelių trūkumų neturėjome.

Daugiau rūinkimės veiklą išvystyti. Daugiau parengimų! Daugiau abelnai veiklos mūsų organizacijoje.

Lai gyvuoja LLD kaip kultūros ir apšvietos skleidėja tarp lietuvių!

ALDLD centro sekr.
Jonas Grybas

Geri pietūs geram tikslui

Greatneckiškė Lietuvių Literatūros Draugijos kuopa ateinantį sekmadienį ruošia didžiuliame, gražiame Kings Point parke pietus.

Iš Brooklyno ir apylinkės yra smarkiai mobilizuojamos mašinos nuvežimui svečių į Great Necką. Kadangi buso nebus, tai tenkn žmones automobiliais vežti. Kurie turite automobilius, prašomi paimti norinčius važiuoti. Gerai būtų, kad pribūtumėte ne vėliau 10 val. ryte prie "Laisvės."

Greatneckiečiai yra labai vaišingi žmonės. Kurie pas juos buvome pernai, labai džiaugėmės. Šiemet jie žada dar vaišingiau pasirodyti.

Svarbiausia, žinoma, kad jie tuos pietus rengia labai prakilniam apšvietos tikslui. Juos gi mes paremsime atsilankydami į jų pietus.
Rep.

New Yorkas. —Areštavo tymsterių unijos 27 lokalo vadą P. Crapanzaną, kaltindami, kad jis "neteisingai vedė knygas".

Waynesville, Mo. —Keturi automobiliai susidaužė ir nelaimėje žuvo 9 žmonės, jų tarpe 6 kareiviai.

Didžiulis mitingas, tarės savo žodį už laisvę

Daugiau kaip 700 niujorkiečių liepos 11 d. susirinko į Riverside Plaza auditoriją išklausyti kalbėtojų kalbų už naujas pergales.

Sakė kalbas įžymūs veikėjai — Elizabeth Gurley Flynn, Gus Hall, d-ras Herbert Aptheker ir kiti.

Tą vakarą lietus smarkiai davė, bet niujorkiečiai, kuriems rūpi kova už palaidojimą McCarran įstatymo, už laisvę Amerikos žmonėms, nežiūrint visko, susirinko į mitingą.

Vėliausieji JAV Aukščiausiojo teismo sprendimai McCarran įstatymo klausimu, nurodė kalbėtojai, teikia vilties, kad tasai įstatymas bus visiškai palaidotas ir kad tai bus padaryta dėka to, kad žmonės kovoja.

Aišku, vyriausias kalbėtojas buvo JAV komunistų vadovas Gus Hall, ir jis, tarp kitko, sakė:

—Mes, amerikiečiai, turime ištiesti bičiulišką ranką Kubai, mūsų šalis turi atsteigti prekybinius ryšius su tuo kraštu, mes turime pripažinti Kubos respubliką. Mūsų šalis turi sumegsti juo glaudesnius ryšius su Afrika, su Europa, su Azija...

Mes laimėjome dalinį pergalę, bet šią pergalę privalome padidinti, sudarydami JAV liaudies vienybę kovai prieš fašizmą...

Vyriausias dalykas, kalbėtojas sakė, yra kova prieš ultra-dešiniuosius, kurie šiandien organizuotai kovoja už pagrobimą šalies valdžios, kurių vadas yra Goldwateris.

Negrų masės jaučia dešiniųjų pavojų; jį jaučia ir tūlos darbo unijos.

Mitingas užgyrė pasiūlytą telegramą prezidentui Johnsonui, reikalaujant, kad pastiprintos federalinės jėgos būtų pasiųstos į Mississippi valstiją kovai prieš rasistų terorą.

Aukų tolesnei kovai vesti už visišką McCarrano įstatymo nugalėjimą buvo sudėta $725.

Mitingui buvo prisiųsta daugelis sveikinimų nuo įžymių asmenų ir nuo organizacijų. Net ir Norman Thomas, socialistų vadovas, prisiuntė sveikinimą.

Žodžiu, niujorkiečiai puikiai pasirodė su šiuo mitingu, ir jie pažadėjo rankų nenuleisti, bet darbuotis ateityje.
Ns.

Huntington, N. Y.

Su giliu liūdesiu pranešu lietuvių visuomenei, kad mirė mano tėvas **Joseph Kraužlis**, kuris buvo ilgametis "Laisvės" skaitytojas, —skaitė šį laikraštį per 25 metus.

Mano tėvas turėjo daug draugų ir bičiulių Brooklyne, todėl aš ir prašau "Laisvės" redakciją išspausdinti laikrašty šiuos žodžius, kad jo jau nebėra gyvųjų tarpe.

Joseph Kraužlis, buvęs siuvėjas, mirė 1964 m. birželio 28 d. Jis kadaise ilgai gyveno Maspeth, N. Y., o per pastaruosius dešimtį metų gyveno su savo dukra Mrs. Dalecki Huntingtone. Paliko didžiuliame liūdesy—

Ann Dalecki, dukterį, ir žentą Frank.

Vera Albrecht, dukterį, ir žentą Albertą.

John Kraus, sūnų, ir marčią Leoną.

Mary Paulikonis, seserį, kuri gyvena Perth Amboy, N. J.

Taipgi liko liūdesy trys anūkai: Frank Dalecki, Jr., Helene Albrecht, John Kraus, Jr., ir trys proanūkiai.

Dėkoju Jums už visokias paslaugas, suteiktas mano tėvui.

Prašau siuntinėti laikraštį jo vardu kaip ir siuntinėjote, o aš jį dar kurį laiką skaitysiu.

Dėkodama už viską, liekuosi

Mrs. Ann Dalecki

("Laisvės" kolektyvas reiškia nuoširdžią užuojautą Mrs. Ann Dalecki ir kitiems artimiesiems dėl tėvelio mirties. Lai jis ilsisi ramiai. Be to, dėkojame už pranešimą apie jo mirtį.—**Redakcija.**)

Washingtonas. — Sulaukęs 58 metų amžiaus mirė artistas ir rašytojas Hugh Troy.

Washingtonas. —Izraelis pirko Jungtinėse Valstijose 6,600,000 svarų šaldytos jautienos.

Išlydėjome turistus

Praėjusį antradienį į Lietuvą išlydėjome šešis turistus—Rudolfą Baraniką, Valį Bunkų, Lillianą Kavaliauskaitę ir Valentiną Nevins-Nevinskienę su dviem dukrelėm, Joyce ir Diana.

Jie išskrido į Paryžių 11 val. vak. Išskrido didžiuliu Pan American linijos džetiniu lėktuvu.

Išlydėti susirinko didelis būrys išvykstančių artimųjų ir bičiulių.

Pasiekę Paryžių, jie vieną dieną praleis ten, o tuomet kitos linijos lėktuvu skris Maskvon; iš ten—Vilniun.

Atsisveikinant, spaudžiantis rankomis, Rudolfas Baranikas pasakė:

—Bandysiu dalyvauti Maurice Thorezo laidotuvėse.

Jis tai gali padaryti, kadangi Paryžius jam žinomas; gerai susikalba prancūziškai. Jei jam tai pavyks padaryti, tai jis mums tuojau apie tai parašys korespondenciją.
Ns.

Tarp lietuvių

Pramogų lankytojai pastaruoju metu pasigenda Konstancijos Karpavičienės. Jinai po praėjusią žiemą ją ištikusio širdies priepuolio vis dar nesijaučia pilnai stipri. Į žmones išeiti jai tenka beveik tik tuomet, kai kas nors paveža. Džiaugiasi, jog jai pavyko jau tiek atstiprėti, kad gali pasitarnauti sau namie.

Ji labai dėkinga visiems, kurie ligos metu ją aplankė laiškais. Ir didžiai įvertina Julės Šimkienės jai padarytą džiugią paslaugą. Viešėdama Pietu Amerikoj, Šimkienė susitiko Karpavičienės seserį, gyvenančią Brazilijoje ir apie ja gražiai iš ten Karpavičienei parašė.

Linkime d. Karpavičienei greit sustiprėti ir vėl būti su visais sueigose, kurių tikimasi daug ir gražių.
D-ė

Stasys Poškaitis

Jau buvo "Laisvėje" rašyta, kad Stasys Poškaitis mirė. Pravartu tą žinią papildyti, pilniau atskleisti jo gyvenimą.

Stasys gimė-augo Zapiškyje, prie Nemuno. Tėvas turėjęs arklį ir dviejų hektarų sklypą. Atliekamu nuo žemės darbų laiku tėvas veždavęs rąstus plukdyti Nemunu. Jis pelnė duoną sau ir šeimai labai sunkiai. Vaikai suprato, kad ir jų ateitis nėra šviesi. Jie ieškojo progų išvažiuoti į išgarsėjusią aukso šalį—Ameriką.

Stasys atvyko į Ameriką 1900 metais. Jis čia aukso nerado, o valgė duoną sunkiai pelnytą. Gyveno New Yorko miesto apylinkėje. Ilgai ūkio darbus dirbo Great Necke. Vėliau gyveno Brooklyne pas brolį Petrą ir dirbo įvairius sunkius darbus.

Broliui Petrui mirus, Stasio sveikata pradėjo šlubuoti, pastangos ją atgauti nepadėjo. Netekęs kojos, Stasys buvo priverstas eiti į Oxford Nursing Home, Brooklyne, kur priglaudžiami pamirštieji.

Kiek vėliau į tuos pačius namus atėjo ir Juozas Steponaitis. Jį atnešė tos pačios bėdos, kaip ir Stasį. Jiedu ilgai buvo įtalpinti į vieną kambarį, ir lovas turėjo greta. Jiedu skaitė tris laikraščius: "Liaudies balsą", "Laisvę" ir "Vilnį". Dviese esant nuobodis mažiau rado vietos.

Deja, Juozas Steponaitis mirė 1963 m. gruodžio 25. Stasys neteko brangaus bendro. Ji vienišumas pradėjo slėgti. Kai jį atlankydavau, jis visada prisimindavo Juozą Steponaitį. Sakydavo: "Labai gaila jo. Pasikalbėdavome".

Paskutinį kartą jį atsisveikindamas nieko įtartino apie jo sveikatos stovį nepastebėjau. Pasikalbėjome ilgokai. Jis daug ko papasakojo apie savo praeitį. Atrodė stiprus. Atsisveikinant, kaip visada, prašė vėl ateiti. Tačiau neteko—liepos mėnesio karštis jį nugalėjo. Mirė liepos 3 Kings County Hospitalyj, eidamas 84 metus. Liepos 7-tą Stasys palaidotas greta brolio Petro Alyvų kapinėse, Maspethe. Likite amžinai, Stasy ir Petrai, žydinčių Alyvų kalnelyje!

Stasio broliai, Petras ir Pranas, seniau mirę, o sesuo, 92 metų, gyvena pas savo dukrą Konstanciją Zembą. Jodvi buvo atvykusios į Stasio šermenis; Konstancija rūpinosi ir jo laidotuvėmis.

Jautrus sveikinimas

M. Vasiliauskienė, chicagietė, sveikino Stasį Poškaitį, palikdama jam įteikti tridolerinę. Deja, dovana rado jį jau mirusį.

Dėkojame draugei už atminimą užmirštų. Jūsų dovana perduota ten, ką Stasys Poškaitis pats retkarčiais paremdavo.
Jonas, Jr.

New Yorkas. — "The New York Times" neseniai įrodinėjo, kad jeigu Jungtinės Valstijos pultų Šiaurės Vietnamą, tai Kinija neitų tai respublikai į pagalbą. Neseniai Kinija pareiškė, kad ji negalėtų ne tik leisti pulti Šiaurės Vietnamą, bet nei Jungtinėms Valstijoms pavergti Laoso valstybę.

Dabar tas laikraštis vėl įrodinėja, kad jeigu JAV pultų Kiniją, tai jai neitų į pagalbą Tarybų Sąjunga.

Paskutinis Pakvietimas

ALDLD vietinės kuopos piknikas-pietūs įvyksta šį sekmadienį, liepos 19 d., gražiame Kings Point Parke. Pradžia 11 val. ryto. Pietus duosime 1 val. Kviečiame visus, kaip vietinius, taip pat ir iš didmiesčio dalyvauti, linksmai ir gražiai laiką praleisti.

Įvažiuoti į parką galima tiktai nuo Red Brook Rd. Parko Area 7.

Jei tą dieną lytų, tai pietūs bus "Laisvės" salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y., 1-mą valandą dieną.

Kurie važiuosite automobiliais ir turite vietos dėl kitų, sustokite prie "Laisvės" salės 10 val. ryto ir paimkite kitus norinčius važiuoti.

P. B.

Ačiū už dovanas

Atvykdama į vieną paskiausių pobūvių, d. Ona Titanienė atvežė Laisvės salės virtuvei ryšulį vertingų dovanų—gerų rankšluosčių ir maistui ant stalo paduoti pailgųjų lėkščių. Tos rūšies indų didesniesiems banketams vis dar labai stokavo.

Gaila, kad d. d. Titanių sveikata pastaraisiais metais sušlubavo. Dėl to retai jie beužsuka ir į pobūvius. O juk savo kultūrinį centrą jiedu labai myli. Stasys Titanis yra įdėjęs savaičių-savaites neapmokamo darbo centrą atremontuojant ir visokioms bėgamosioms patais ėlėms. Ona Titanienė irgi yra daug nudirbusi pagalbinių darbų virtuvėje. Būtų malonu matyti juos sustiprėjusius ir vėl dalyvaujančius su mumis.

Titaniai gyvena 86-20 91st Ave., Woodhaven, N. Y.. 11421.

Apie banketus ir indus

Minėtos rūšies (tinkamo dydžio) lėkščių (platters), o taip pat dubenių (bowls) ir dabar dar yra mažoka, nors turime daug. Dalykas tame — ne visi dydžiai tinka!

Prie Laisvės salės stalo yra 10 vietų. Per dideliems padėklams nėra vietos, o i per mažus indus neįdėsi tiek maisto, kad iš karto ištektų visiem prie stalo bent po mažą porciją. Tinka mūsu stalo dydžiui 12 colių ilgio "platters" ir 7 ar 8 colių (skersai) "bowls".
Vietinė

Iš LDS 46 kuopos susirinkimo

Liepos 8 d. vakare "Laisvės" salėje įvyko LDS 46 kuopos susirinkimas. Nors lietus pylė be perstojimo, bet nariai atsilankė.

Iš kuopos komiteto raporto matėsi, kad kuopoje viskas geroje tvarkoje. Finansų sekretorius pranešė, kad visi nariai gerame stovyje — susispendavusių nėra. Praėjusiame LDS vajuje gavimui naujų narių mūsų kuopos vajininkai įrašė 3 naujus narius. Kuopa finansiniai irgi gerai laikosi.

LDS 16 seime dalyvavusieji kuopos delegatai—W. Skodis ir M. Juškienė—patiekė raportą. Seimas buvo sėkmingas, daug delegatų dalyvavo ir daugumoje jų matėsi ūpas darbuotis gavimui naujų narių, kad LDS gyvuotų dar daug metų.

Pavesta kuopos komitetui, progai pasitaikius, suruošti paveikslų rodymo vakarą.
Koresp.

New Yorkas. — Nepaisant, kad Tarybų Sąjunga griežtai protestuoja prieš JAV planą —suorganizuoti mišrų NATO atominį karo laivyną, JAV savo planą jau vykina gyveniman.

Į New Yorką atplaukė JAV karo laivas naikintuvas "Biddle", ant kurio jau septyniu NATO valstybių yra karininkai ir jūrininkai.

Liūdnas Prisiminimas

Magdalena Kunzienė

Mirė Liepos 19, 1963.

Jau vieneri metai kai mirė mano mylimoji žmona Magdalena. Su liūdesiu širdyje prisimenu ją. Ilsėkis ramiai, mano brangioji. Liūdi jos ir seserys Mrs. Veronika Hubert, gyvenanti Miami, Fla., ir brooklynietė Mrs. Albina Burokienė.

—**Philip Kunza,** vyras
Brooklyn, N. Y.